

Krajsovsky Gábor:
Személyes emlékeim dr. Egon Gianone áldozópapról, a Bécsi
Pázmáneum rektoráról

Budapest

2024

Krajsovsky Gábor:
Személyes emlékeim dr. Egon Gianone áldozópapról, a Bécsi
Pázmáneum rektoráról

Budapest

2024

© Krajsovsky Gábor

ISBN 978-615-81287-9-7

Felelős kiadó:

Krajsovsky Gábor

Dr. Egon Gianone életútjáról¹ szeretnék néhány fontosabb gondolatot, életrajzi adatot, tőle való idézetet bemutatni ebben a műsorban.² Egon Gianone prelátus a Pázmáneumnak a rektora volt, utána nyugdíjasként a bécsi Stephanushausban élt és a '80-as években, illetőleg a '90-es évek elején és végén tudtam vele több alkalommal beszélgetni, először még 1984-ben. Amikor én először átléphettem a nyugati határt, akkor még vasfüggöny volt, és akkor találkoztam vele először. A személyisége számomra, a rövid találkozás alkalmával is, abban a kis időben nagyon megnyerő volt, ugyanis Bécsben töltöttem el egy hetet, és a Pázmáneumban vettem ki szállást. Akkor találkoztam én vele, és azóta még volt legalább négy találkozásunk, különböző ausztriai tartózkodásaim alkalmával.

Most először egy kis áttekintést nézzünk meg az ő életéről, életrajzi adatairól, és aztán mindig a megfelelő korról is beszélünk egy kicsit, illetve az ő kapcsolódó írásaiból is szeretnék majd idézni, azt is nagyjából az ő megfelelő életszakaszából, tehát a '20-as, a '30-as, '40-es évek, és aztán végül is 1990-ig magas életkort ért meg, 90 éves volt.

1910. június 20-án született Budapesten, és Bécs mellett, Kritzendorfban hunyt el 1999. november 6-án. Bécsben nyugszik a grinzinger temetőben, ahová a Pázmáneumnak a tanárait is, legtöbbjüket temették. Helmut Krätzl bécsi segédpüspök kísérte utolsó földi útjára, több magyar pap jelenlétében. Tisztviselő családból született, és az elemi iskola első két osztályát magánúton végezte, a továbbiakat a VI. kerületben a Szív utcában, a gimnáziumot pedig a VII. kerületi Szent István állami gimnáziumban, Budapesten, ahol 1928-ban érettségizett. Már ekkor bekapcsolódott a Regnum Marianum életébe, a cserkészéletét is itt kezdte. Neveltetése a Regnum Marianum falai között zajlott, a Damjanich utca 50-ben, ahol fogékony lelkében a papi

¹ Beke Margit: Az Esztergomi (Esztergom-Budapesti) Főegyházmegye papsága 1892–2006. Budapest, Szent István Társulat, 2008. 229. Dr. Gianone Egon

<http://lexikon.katolikus.hu/G/Gianone.html>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Gianone_Egon

Valentiny Géza: Gianone Egon prelátus (1910 – 1999). Életünk 2000. január XXXII. évf. 1. szám (32. Jahrg. Nr. 1) 7. www.ungarische-mission.de/életunk/2000jan.pdf

² Fejezetek a Magyar Katolikus Egyház életéből. Gianone Egon esztergomi egyházmegyes pap, prelátus, a Pázmáneum rektorának életéről beszél Krajsovsky Gábor tudományos kutató. III/1-3. rész. Szerkesztő: Soós Viktor Attila. *Katolikus Rádió*

2023.05.04. <https://www.katolikusradio.hu/musoraink/adas/1/613230>

2023.05.11. <https://www.katolikusradio.hu/musoraink/adas/1/613765>

2023.05.18. <https://www.katolikusradio.hu/musoraink/adas/1/614290>

hívás is ébredt. Már tíz éves korában zenei tanulmányokat kezdett, különös érzéke volt a zenéhez, nagyon jól játszott hegedűn, és később is megtartotta ezt a szokását, azon kívül jól is énekelt. Zenei tanulmányait a teológiai tanulmányai mellett is folytatta, nagyon kedvelte a zenét egész életében, és nagyon értette is; majd lesz itt szó a későbbiekben arról, hogy a Pázmáneumban is tanított pazmanita növendékeknek magyar és német egyházi énekeket.

Ahogy ő emlékszik már élteesebb korában ezekre az időkre, tudni kell azt, hogy neki egy nagyon jó humorérzéke volt. Szinte minden mondatát, minden gondolatát valamilyen humorral fűszerezte. És nagyon érdekes és nagyon élvezetes volt a vele való beszélgetés már csak ezért is. Így emlékezett: “A Szent István Gimnáziumban érettségiztem, amelyik a Szent István úton volt.” Budapesten, akkor még így hívták ezt az utat. Az 50. találkozásióról – mármint érettségi találkozásióról – még csak kevesen hiányoztak, ugyanis itt ő az elhunytakra gondolt. “Az 55.-ről többen, a 60.-on már alig voltunk.” És akkor itt hozzátette nagyon humorosan, hogy “de ilyenkor már szabad ritkulni.” Tudjuk jól, hogy az ember földi életnek előbb-utóbb vége szakad, de ezt ő ilyen érdekesen tudta mondani. És az is érdekes, hogy nekem ez egy személyes kapcsolódásom, hogy ahol én felnőttem – sajnos én ezt már csak később tudtam meg – volt egy illető, aki az ő osztálytársa volt ebben a gimnáziumban, de én nem tudtam azzal az illetővel – Karch Pálról van szó, ez a névsor olvasható a világhálón is, fénykép is szerepel róluk, és akkor én ott felismertem a nevét – sajnos én övele nem tudtam ezekről az időkről beszélni, akár még Gianone Egonról is, mivel én ezt már csak később tudtam meg.³

A gimnáziumban, illetve az akkori neveltetésében Brückner József volt a hittanár, és érdekes, a görög tanár pedig az akkori rabbi volt a gimnáziumban. Ezt is Egon Gianone mesélte el. És akkor itt utalt nekem arra, hogy 1919-ben, a tanácsköztársaság 133 napja alatt ő 9 esztendő volt, és emlékezett arra, hogy a Városligetben az édesanyja csak suttogva mert beszélni. Tudjuk, hogy akkor a 133 nap kommunizmusnak, vörös terrornak a napjait kellett az ország megélje.

³ <http://oregdiak.szigbp.hu/1928/1928a.htm>

És amikor említettem neki, hogy egyetemi oktató vagyok a volt Pasteur Intézetben, akkor mindjárt fölcsillant a szeme és azt mondta: “Hogyne, emlékszem még gyerekkoromból a Pasteur Intézetre, ami a Hőgyes Endre utcában van. Én oda veszett embert nem láttam bemenni.” Tudjuk azt, hogy ott veszettség elleni oltásokat, szérumokat, vakcinákat adtak be. És akkor azt megjegyezte: “de azért sok veszett ember van a világon.” Tehát itt is megint kijött ez az érdekes humora. És amikor én Bécsben voltam nála, a '90-es évek elején ilyenekről is beszélgettünk. És nagyon emlékezetes maradt az a nyár, ugyanis akkor köszöntött be az időjárásba ez a nagyon nagy forróság. És amikor ő már a Stephanushausban élt, az Ungargassén, nagyon szép kertje volt egyébként ennek a háznak, akkor lenéztem én is a kertbe, ő az ötödik emeleten lakott, az 541-es szobában, és hát nagyon meleg volt, és megakadt a szemem a hőmérőn: emlékszem rá, hogy a napon 50°C-ot mutatott a hőmérő, de mi nagyon jól tudunk attól még a szobában beszélgetni, klimatizált szoba volt egyébként az övé, és nagyon jó hangulatban telt ez a beszélgetés. Annak idején, amikor 1998-ban, és ez is most egy személyes emlék, Bécsben egy hónapos ösztöndíjon vehettem részt, kutatási ösztöndíjon a bécsi egyetemen, az akkori létszámú családommal, mivel akkor még csak egyetlen gyermekem volt, azért így mondom ezt most, őt is meglátogattuk, és fényképek is készültek, akkor még két éves volt az első gyermekem, és egy igen vidám hangulatban telt ez a találkozó.

Visszatérve a kronológiához, 1928-ban nyert felvételt az esztergomi egyházmegyébe, az Esztergomi Hittudományi Főiskolára, majd fogunk beszélni arról, hogy mik voltak azok a motivációk, hatások, amelyek őt serkentették a papi hivatás felé. Teológiai tanulmányait viszont a bécsi Pázmáneumban végezte, ugyanis Serédi Jusztinián, akkori esztergomi érsek átirányította őt ide. Az az intézet kedves, meleg otthont nyújtó ház volt, így írja le Egon Gianone a visszaemlékezéseiben, ahol tradícióiban modern látókört, mély lelkeséget, nagy lendületet talált. Serédi Jusztinián esztergomi érsek 1933. július 16-án szentelte őt pappá a Pázmáneum kápolnájában. Első állomáshelye Drégelypalánk volt (ez Hont vármegyében található), majd 1933 októberétől 1935-ig Nagymaroson volt káplán és cserkész csapatparancsnok, ahol a sváb származású Monsberger plébános mellett sok élményben volt része, mely első két papi évét maradandó élményekkel fűszerezte. Itt most én ezekben az emlékezőekben,

fölvezetésekben több helyről válogattam az idézeteket, többek között Egon Gianonének jelent meg egy publikációja, a “Magyar muskátli tiroli erkélyen” című könyvben, “Mintha egy léket kapott hajót kellett volna átmentenem” címmel⁴ – ő ezt a Pázmáneumra értette, majd ebből is fogok idézni, illetve Valentini Gézának a visszaemlékezéseiből is, tulajdonképpen ez most egy összeállított mozaik, aminek a mentén haladunk, és ez nagyon érdekes.

Közben letette utolsó szigorlatait és 1935. június 3-án Bécsben teológiai doktorátust szerzett. 1935. december 1-jétől az esztergomi Hittudományi Főiskolán a Theologia fundamentalis (alapvető hittan vagy hitvédelem) tanára, illetve ugyanitt vezette a kispap-cserkészetet. Az alapvető hittan tanításához szükséges kiképzést Jellonschek Karl professzortól kapta a bécsi egyetemen. Természetesen ott németül, és a teológiai fundamentális, akkor még latinul ment a tanítás, tehát azt latinul kellett, hogy tanítsa. Tanársága közben plébániai kormányzó (adminisztrátor) is volt az Esztergom-Szent Anna plébánián. Látjuk azt, hogy itt is már sokasodnak a feladatai, majd 1939-ben Esztergom-Vízivárosban. Magyary Gyula Rómába való távozásával megüresedett a Pázmáneumban a vicerectori lakás, azaz a rektor-helyettesi, melynek új lakójául Serédi Jusztinián Gianone Egont jelölte ki. Gianone Egon egyúttal prefektusa is lett a növendékeknek. Például Nyíri Tamás, Liptay György, aki később szintén, a '90-es években rektora volt 3 évig a Pázmáneumnak, az ő keze alatt formálódtak. 1938 és 1940 között ő már publikált különféle lapokban, például a Katolikus Gyermekvédelemnek volt a szerkesztője. Hitbuzgalmi, társadalmi és cserkészeti témájú cikkei a Magyar Sion, a Katolikus Szemle, a Teológia, a Religion, a Wissenschaft-Kultur, a Szolgálat, a Magyar Nemzet, az Amerikai Magyarok Vasárnapja című lapokban jelentek meg. Szerzője volt a Táborkereszt folyóiratnak is. Itt bizonyos tekintetben időben most előre ugrunk, például az Amerikai Magyarok Vasárnapja, vagy az amerikai, egyéb magyar nyelvű újságok tekintetében. Az Österreichisches Biographisches Lexikon munkatársa is volt, valamint zenei vonalon, itt újra előjön a zenei vonal, már a későbbi bécsi éveiben a Gesellschaft der Musikfreunde és a Societa Dante Alighieri Comitato di Vienna tagja is. 1936 és 1940

⁴ Mintha egy léket kapott hajót kellett volna átmentenem – beszélgetés Gianone Egonnal • Bécs, 1994. október. In: Györffy László: Tiroli muskátli magyar erkélyen. Huszonegy beszélgetés nyugati magyarokkal. Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Budapest, 1998. 120-128.

között az Esztergomi Főszentszéknek az ügyvédje. 1940. március 29-től kapja meg a Pázmáneum vicerektori állását, valamint prefektusi állását, tehát tanulmányi felügyelőjét, és azon túl ökonómusa is, gazdasági vezetője is a Pázmáneumnak. Ne felejtsük el, hogy itt már a háborúban vagyunk, vannak egy éve, és hát itt nagyon sok feladata volt neki, és sok nehézsége is, amit majd fogunk látni a következő részekben, ahol részletesen tudunk beszélni ezekről. A Magyar Egyháziroldalmi Iskola Egyesült Körök szervezete, ami szintén a Pázmáneumban, Gianone Egon szellemi irányításával és anyagi támogatásával jött létre 1942/43-as tanév elején. Pályatételeket írtak ki önálló gondolatkör, műfordítás, könyvismertetés és bírálat témájában. Ezeket az adatokat én most mind idézem a bécsi Pázmáneum című, Zombori István szerkesztésében megjelent könyvből,⁵ illetve Beke Margitnak az akadémiai nagydoktori disszertációjából,⁶ ami ugyancsak a Pázmáneum nagyon részletes bemutatásáról, akadémiai doktori disszertáció szinten való ismertetéséről szól. Tehát visszatérve az egyháziroldalmi iskolára, 11 gyűlést tartottak, közöttük díszgyűlést is, Szent József és Jézus Szíve ünnepén. Ide, a Jézus Szívéhez majd fogunk hallani két idézetet, két publikációjából a modern Jézus szíve tiszteletéről. Én itt modern szót majd a jó értelemben értem, ahogyan Egon Gianone is értette a publikációjában, egy 1940-es évekből származó publikációjából, illetve utána még egy lelkiismereti folyóiratról is fogok idézni ehhez. Ezek alkalmával szavaltat, ének, zene, szónoklat, elmélkedés, szabad előadás, vita, bírálat egyaránt elhangzott. Az Egyesült Körök a következő évben még megtartotta ülését, valószínűleg a világháború már megakadályozta működésüket. Azonban az Egyesült Körök később feléledt és folytatta tevékenységét, itt volt egy egy-két éves szünet, amelybe azután a cserkészlet is beleolvadt. Tehát nagyon érdekes, hogy itt Egon Gianonenak az irodalmi, részben a zenei, illetve a cserkész irányultsága is tulajdonképpen ebben az Egyesült Körökben kapott egy továbbvitelt, egy folytatást. Az 1941-42-es évben a pazmaniták 120/F csapatának parancsnokságát (úgynevezett “férfi csapat”) Gianone Egon vicerektor veszi át, Brusznai József csapattiszt segédletével. Az 1943-as év a cserkészlet részére a

⁵ A bécsi Pázmáneum. Szerkesztette: Zombori István. Metem, Budapest, 2002. 284, 299, 347.

⁶ Beke Margit: Fejezetek az új- és legújabbkori elitképzéshez. A katolikus egyház szerepe a modern magyar értelmiségi elit nevelésében a bécsi Pázmáneumban. Akadémiai doktori értekezés, 2006. <http://real-d.mtak.hu/13/> Szent István Társulat, Budapest, 2011.

várakozás éve volt. A csapat felsőbb évfolyamú tagjainak többek között Gianone Egon parancsnok előadásai gazdagítják az évet. Pedagógia, vallás, cserkészfegyelem, magyarságtudat és népénekek témakörben. Tehát ismét előjön a zene, a népének és a cserkészlet. A Pazmanita Tudósító a pazmaniták kiadásában induló folyóirat 1926/27. tanévvel vette kezdetét. Itt most egy kicsit a Pázmáneum életébe is betekintünk. Majd arról lesz egy külön fejezet, a Pázmáneumról, a Pázmáneumnak a jelentőségéről, amelybe viszont Gianone Egon élete is szervesen bekapcsolódik, tehát így kölcsönösen a két témakör most átszövi egymást, a Pázmáneum élete, illetve Gianone Egonnak az élete. Ennek a Pazmanita tudósítónak szerkesztője Korompai József volt kezdettől egészen az 1930/31. évig. Magyar Gyula vitte tovább 1937/38-ig a szerkesztést, és utána 1939/40-től Gianone Egon, aki az utolsó kötetet Debrei Vilmossal együtt szerkesztette. Most itt az életrajzban megyünk tovább – 1948-ban Gianone Egon hontalanná vált, mert a magyar hatóságok, akkor tudjuk már, hogy mi következett itt Magyarországon, a kommunizmusnak a terrorja, szovjet háttérrel, a magyar csatlósoknak az egyházüldöző és magyar-üldöző tevékenysége a legkegyetlenebb terrorrendszernek, a kommunista terrorrendszernek a Magyarországon való erőszakos telepítése, és így a magyar hatóságok elutasították útlevél-hosszabbítási kérelmét. Egyébként 1949-ben már pápai kamarás címet is kapott. 1951-től megkapta az osztrák állampolgárságot, mivel hontalanként nem lehet létezni a világban, és 1953-tól már a bécsi Érseki és Egyházmegyei Bíróságon jegyző, és 1998-ig megtarthatta ezt a funkcióját. Majd 1962-től bíró, 1963-ban ügyész. Mivel az előjárók, a Pázmáneumnak az előjárói a Pázmáneumban más feladatot is elláttak, mint például Ádám György és Egon Gianone, akik a hazánkból, tehát Magyarországról Bécsbe menekült magyarok lelki gondozására is megbízást kaptak és az ebből származó bevételekből tartották fenn magukat. Nem volt egyszerű háború után ez a helyzet. Sokat mesélt nekem Egon Gianone az 1955-ig tartó négyhatalmi megszállásról. Például elmesélt egy érdekes történetet, hogy a Pázmáneum az amerikai zónában volt, de viszont ő az orosz zónába járt át misézni. És akkor fennállt a veszélye annak, hogy őt elfogják az orosz zónában, és letartóztatják, vagy egyszerűen elrabolják. Akkor ez úgy mond nem volt probléma abban a szituációban. És akkor mondták neki, hogy hát misézzon úgy, hogy ne tudjanak arról, hogy ő ott misézik. És

akkor Egon Gianone is nagyon jól válaszolt: ha nem tudnak arról, hogy ott miséznek, akkor nem fognak jönni a misémre. És akkor ő vállalta tulajdonképpen ezt a reszkirt úgy, hogy átjárt az orosz zónába misézni. Aztán ez 1955-től megszűnt ez a szituáció, és akkor tulajdonképpen már egész Bécs és Ausztria is katonailag semlegessé vált. Most a Bécsbe menekült magyarok lelki gondozása. Ez egyrészt 1948-ban, illetve a háború után vált aktuálissá, és majd fogunk beszélni az 1956-os menekültekről is. Gianone Egon alkalomszerűen segített Ausztriában, Svájcban, Németországban a magyar menekültek lelki gondozásában, tehát akik a háború alatt vagy után kerültek ki Nyugatra, és valakik (sokan) menekültek az orosz invázió elől, mert tudjuk nagyon jól, hogy milyen kegyetlenkedés volt, az orosz *megszálló sereg*, deszant volt Magyarországon, és a legelképesztőbb kegyetlenségeket tudták végbe vinni. Persze ez most nem azt jelenti, hogy az összes orosz katona ilyen volt, vagy nem is csak orosz katonák, hiszen voltak ott minden népből, nemzetiségből. Egy kis részük még akkor is megtartotta az emberségét, de sajnos a nagy része rengeteg barbárságot követett el, amiről Mindszenty József emlékirataiból is, meg a szomorú visszaemlékezésekből is tudomást szerezhetünk.

A '60-as években magyar egyházi személyek életrajzainak írásával is megbízzák őt, ahogyan az előbb említettem, az Österreichisches Biographisches Lexikon munkatársaként. Tevékenységének elismeréseképpen 1969-ben megkapta a Szent Lázár Lovagrend nagykeresztjét, a Lovagrend káplánja lett, valamint ugyancsak 1969-től a már említett – most itt magyarul mondom – Zenebarátok társaságában, és a Dante társaságba is bekerült, annak is tagja volt. Nagyon érdekes, hogy ő kint Ausztriában is tulajdonképpen egyházjoggal és házasságjoggal is foglalkozott, nem is akármilyen szinten. Szentszéki bíró volt, és ezt is olyan érdekesen fogalmazta, hogy “én párokat összeboronálok”, ami az azt jelenti, hogy esketi őket, majd fogunk hallani nagyon szép esküvői beszédjéből, “és szétboronálok”, tehát ez azt jelenti, hogy egyházjogilag utólagosan kimutatják a házasságról, hogy az érvénytelen, ő tehát erre értette, hogy szétboronál. És ezeket a beadványokat kezelte ő. És nagyon érdekes volt, amit megint csak szeretnék a humorához hozzátenni, hogy ezeket a dolgokat is komolyan mondta el, komoly tartalommal, de mégis egy érdekes keretben. Nekem egyszer így emlékezett: “A nagynéném a leányok számára mindig egy fiútársaságot tartott

készenlétben.” Ez régi időkben szokás volt, hogy bálokban, esküvőkön, lakodalmakban lehetett ismerkedni. És volt is egy ilyen pár, akik így jöttek össze. És sok függ a családok kapcsolatától is, tehát ezen is múlik. És nyilván szükséges az, hogy azonos gondolkodású egyének között valósuljon meg ez a szimpátia. Így mondta. Meg hát passzoljanak is. És ahogy mondta ő, bizony házasságokban akkor is voltak problémák; azt mondja, hogy sokszor nem értik meg egymást a házas felek. És akkor azt mondja: “De itt, Bécsben mi már megszoktuk, ahhoz mi hozzá vagyunk szokva, hogy annak ellenére, hogy nem értik meg egymást, egész jól megvannak.” Tehát azért ez nem azt jelenti, hogy tömeges válások voltak, csak ezeket a házassági problémákat – nyilván ezekbe azért jócskán belelátott – így, tömören, ilyen érdekes módon foglalta össze. És amikor mi beszélgettünk sok mindenről, akkor ő már 1940-ben gyakorlatilag elhagyta Magyarországot, és különös az, hogy hozzájuk, Bécsbe őhöz is nagyon kevés információ jutott el Magyarországról. Ebben az előbb említett riport összeállításban is többször kérdezte a riporter, hogy de hát önök erről nem tudtak? És mondta, hogy bizony, mi nem kaptunk hiteles értesítéseket sok mindenről, még a háború után sem, ami történt, vagy Magyarországon, ami történt a '30-as, '40-es években, tehát amikor ő már Bécsben kint volt, se 1956-ról. Illetőleg mondta azt, hogy ők sokféle híreket kaptak, de – azt mondta –, hogy “nem tudtuk ellenőrizni a hírnek a valódiságát. Mi azt raktároztuk, elkönyveltük magunkban, de biztosat nagyon keveset tudtunk csak meg olyan személyektől, akik akár jártak a helyszínen is, például Magyarországon”. Azt is említette, hogy sokszor még ott Magyarországon se lehetett tudni, hogy például az 1956-ban harcoló csoportok kicsodák. És ez ténylegesen így volt, ezt tudjuk történeti visszaemlékezésekből is. Persze ez nem azt jelenti, hogy senkiről nem lehetett tudni, hogy kicsodák, de nagyon sok bizonytalan dolog is volt; nagyon gyorsan mentek az események, persze aztán akkor voltak úgymond nagy megtérések, tehát olyanok átálltak a jó oldalra, akik azelőtt azt az oldalt üldözték, tehát nagyon sokféle információ volt és ezekben nagyon nehéz volt eligazodni. És amikor mondtam neki, hogy akkor én most mesélek magyarországi híreket, akkor megint csak elővette a humorát, és azt mondta, hogy “Mondja csak, érdekel, mert nekem 1920 óta minden új.” Ezzel akarta ezt érzékeltetni, hogy nem olyan sok információt kapott ő. Nyilván az '50-es, '60-as, '70-es években neki nagyon széleskörű volt a kapcsolata, és

a széleskörű kapcsolatai révén ő természetesen tudott az események után tájékozódni. Lepold Antal rektor halála után, 1971. májustól 1987-ig a Pázmáneum rektora. És 1971. október 23-tól május 6-ig pedig Mindszenty bíborosnak a vendéglátója. Mindszenty bíboros akkor a rektori lakosztályba költözik, a II. emeletre, és ő ezért a Pázmáneum III. emeletére költözött. Nyilván Mindszenty bíboros halála után visszaköltözött a rektori lakosztályba, erről is lesznek majd visszaemlékezések.

És aztán 1987-ben, miután már lejárt részére a Pázmáneum rektorsága, már nem ő volt a rektor, akkor a Stephanushausba költözött; 1987-ben még megkapta pápai prelátusi címet és rangot is. És 1998-tól pedig a bécsi Szent István dóm tiszteletbeli kanonokja. És ő valóban – ahogyan a visszaemlékezők is, és én magam is mondom és tanúsítom, hogy – minden tevékenységében igaz, emberszerető lelkipásztor volt. Szinte az utolsó napokig többek között hűséges gyóntatója a Stefanskirche híveinek is. 1999 tavaszán a Stephanushausból, tehát ebből a lakosztályból, ahol ő lakott az Ungargassen, átment az irgalmasok kritzendorfi otthonába, ahol megfelelő ápolásban részesítették. Akkor már nagyon nehezen tudott ő menni, de szellemileg teljesen ép volt, nagyon jól tudtunk akkor is még beszélgetni. És amikor egyszer telefonon még utána én föl hívtam őt innen Magyarországról, akkor újra emlékeztünk, hogy 1984-ben találkoztunk először, és akkor mondta, hogy hát bizony szép idők voltak azok. És akkor erre a 90 évére ismét nagyon humorosan azt mondja, hogy “ez a 90 év nem eltörölhető az ember életéből”. Én meg hozzátettem magamban, hogy ez ritkaság, hogy valaki ilyen magas kort érjen meg.

És most nézzünk meg néhány idézetet, nagyjából időrendi sorrendben haladva. Először a '40-es évekből, a Teológia című hittudományi folyóiratból, az 1941-es évből.⁷ Ezekre a folyóiratokra én rátaláltam, és nagyon megörültem, hogy ezeket a publikációkat olvashatom. Ehhez kapcsolódik még egy írása 1943-ból, az Utunk című folyóiratról,⁸ ami pedig lelkiismereti folyóirat volt, és mind a kettőben Jézus szíve tiszteletéről ír. Hát miket ír ő Jézus szíve tiszteletéről? Ennek a rezüméje, az összefoglalója azt mondja, hogy a Jézus szíve tisztelete mondjuk a '40-es évekig, tehát

⁷ Dr. Gianone Egon: A Jézus Szíve tisztelet új utakon. Theologia – Hittudományi Folyóirat 8. (1941) 247-253. https://library.hungaricana.hu/en/view/PazmanyHTK_Theologia_08/?pg=0&layout=s

⁸ Dr. Gianone Egon: Jézus Szíve minden szív középpontja. Utunk – a lelkiélet havi folyóirata. 1943. június 1. IX. évfolyam 10. szám 7-8.

amikor ez a tisztelet néhány száz évvel ezelőtt indult, majd ezt fogjuk látni a közleményben, hogy ez olyan irányt vett, hogy az emberek kicsit eltúlozták az érzelmi részét ennek a Jézus szíve tiszteletnek, és elhanyagolták a dogmatikai részét. Tehát a hittani részét, a hittani megalapozását, és ahogy ő ezt írja, az akkori kor embere – hát persze ezt negatívumként is föl lehet fogni, de most ő itt a pozitív értelmében mondja, hogy – modernizálódik. Modernizálódik, és a közösségi megjelenési formákra helyezi a hangsúlyt. Nyilván ne felejtjük el, hogy 1938-ban az Eucharisztikus Világkongresszus, aztán utána a katolikus újjászületés, Prohászka Ottokár, Banga Béla – ezek a nagy nevek – az embereknek meghozták ezt a fellendülést, és az emberek azt látták, hogy nem elég csak érzelmileg fordulni Jézus szívének a tiszteletéhez, tehát nem elég csak egy vallásgyakorlatként elfogadni ezt. Ez a gyakorló vallásos hit természetesen nagyon jó, de emellett valamilyen szintű, úgynevezett teológiai hittel is oda kell felé fordulni a Jézus szíve tiszteletéhez. És ő ezt a Jézus szíve tiszteletét, új utakon, ez a címe az írásának, ő azt emeli ki ebben az írásában (még fogok itt idézni belőle), hogy a Jézus szíve tisztelete tulajdonképpen onnan indul, hogy a kálvárián ott van Jézus kiontott vére, illetve amikor a katona lándzsával átdöfte a szívét, a szívburkát, akkor vér és víz folyt ki belőle, ami bizonyítja Jézusnak a valóságos halálát, tehát nem lehet tagadni, ahogy a feltámadását sem, és ezt kell tudatosítani, hogy ez a Jézus szíve tisztelet a megváltásnak az egyetemes részéből indul és tulajdonképpen ez a lándzsával átdöfött szív indítja a megváltást mindenkire. Objektívan mindenki megkapja a megváltást, és aki szabad akaratával elfogadja, ő szubjektíven is úgymond részesül belőle.

Nagyon érdekes, ahogy írja, hogy „gondolkodásra készítő jelenséget mutatnak a Jézus szíve tisztelet iránti beállítottság terén. Ugyanaz az eszme különböző szempontból és oldalról juthat érintkezésbe a különböző korok embereivel. De ha nincs mód egyetlen oldalról sem a ráhangolódásra, az eszme nem tudja kifejteni erejét. A Jézus szíve tisztelet mai történelmi lehetőségeit keressük. A Jézus szíve kultusz dogmatikai alapja az ember Krisztusnak a második isteni személlyel való elválaszthatatlan egységből következő imádandó volta”. Jézus szívét is, mivel az is Jézus, imádni kell, tehát imádó tisztelet illeti meg. Már is itt az első dogmatikai szempont. Ez a kultusz 1674-re megy vissza, Alacoque Szent Margit látomása nyomán

indult ez a kultusz, és az Oltáriszentséghez való szoros kötődése figyelhető meg. Jézus szíve – és most itt nem csak az Oltáriszentségnek azokról a csodáiról van szó, amikor valóságos vér, valóságos emberi húsként jelenik meg a Szentostyában Jézusnak a teste, ezt tudjuk, ez külön fejezete a hittannak, és a csodáknak és ezeknek az eseményeknek –, az Oltáriszentség csodáknak a vizsgálatánál, amihez a valóságos test, valóságos vér hittani alapjait is eleve hozzáveszi, és nagyon érdekesen mondja azt, hogy a „modern ember”, és itt most a modernt jó értelemben érti ő, “nem riad vissza az ész feletti igazságoktól sem”. Tehát a hittani igazságoktól sem. Tudjuk azt, hogy a hitnek az alapja az emberi ész, az emberi értelem, mégpedig a kegyelemtől megvilágosított emberi értelem; de ez nem azt jelenti, hogy a teológia az mindent maximálisan és kivétel nélkül meg tud magyarázni, hanem a teológia megmutatja azt, hogy a vallásos hit értelmezése és a normál emberi értelem gondolkodása között nincsen ellentét. Itt tehát a misztériumokra, hittitkokra értendő az, hogy ész feletti igazság. És a modern embert – így írja –, „nem érdekli a közvetlen múlt”. Ez első hallásra kicsit furcsán hangzik, de ő itt nem azt érti alatta, hogy valakit a magyarság, vagy a Jézus szíve tisztelete múltja egyáltalán nem érdekel, hanem előre szeretne tekinteni, valamilyen dogmatikai lényegkereső motívumot szeretne újra visszahozni. Így folytatja Egon Gianone: “az embert már nem egyénekben szigetelten látja, hanem mint nagy közösségnek a tagját”, tehát visszatalálás az egyházhoz, ahhoz az egyházhoz, amely a kezdetektől fogva egyedül hitelesen értelmezi a Jézus szíve tiszteletét és az Oltáriszentséget, és az összes hittételt. A szubjektív vonásokat mindinkább felváltja az egyéntől többé-kevésbé független, egyén feletti valóságok felé való törekvés, tehát az általános kérdések megválaszolása. Itt dogmatikus elmélyülés jellemzi ezt az igényt, és itt megmagyarázza a múltat, semmi esetre sem a megosztott lelkű közvetlen múltban, hanem az üldöztetésben helytálló kemény ősegyházban látja az akkori hívő társadalomnak egy része, vagy talán a nagyobb része a jövőt, és ezt a fajta Jézus szíve iránti tiszteletet. Ezek most lehet, hogy nem olyan egyszerű gondolatok, de mégis fontos gondolatok, utánagondolni valók. Most úgy mondhatnánk, hogy a dogmatikai alapokhoz való visszatérés a mai korban is teljességgel aktuális, mert sokan talán azért vallástalanok, vagy nem különösebben vallásosak, mert híján vannak a hittani ismereteknek. És ez az, amit ő már a '40-es években is szorgalmaz, és aztán itt

folytatja még nagyon értékes gondolatokkal. Ahogy az előbb utaltam rá, “az élet ajtaját nyitotta meg a lándzsa”. Tehát amikor itt a kereszten átdöfték Jézus szívét, attól kezdve innen áradnak az egyház szentségei, és itt megint kapcsolódik már a hittan, amelyek nélkül az igaz életre nem léphet be senki, mint ahogyan a vízözön előtt sem menekült élőlény, hacsak meg nem nyílt számára Noé bárkájának az ajtaja. És innen vesz még további idézeteket, szentírási idézeteket, és akkor így zárja a gondolatot, hogy “ki ne látná, hogy itt oly távlatok nyílnak, amelyek nem hogy veszélyeztetnék a Jézus szíve kultuszt, mert voltak, akik esetleg aggódtak emiatt, hanem inkább elmélyítik azt. Ki siratná ezek után a régi formákat, amelyek talán közvetlenebbek voltak az egyén számára, de nem voltak átfogóak, legalábbis nem olyan mértékben, mint amilyen mértékben ezek. Az egyén szerepe átértékelődik, a közösségi gondolat lép előtérbe, a szentek közösségéé. És a Jézus szíve tisztelet ebben a megvilágításában megfelel a modern ember lelki beállítottságának. Mélyen dogmatikus jellegű, dinamikus, a lényegét láttatja, és a közösségi gondolat síkján mozog.” És akkor itt érdekesen írja: “Itt eltűnnek a felesleges cikornyák, háttérbe szorul az érzélem, hogy helyet adjon a Krisztus test diadalmas kiépítését egyszerűen és őszintén megvalósító akaratnak. A Jézus szíve tiszteletet tehát nem kell féltünk. A modern ember megtalálja hozzá az érintkező pontot, amikor pedig a szenvedő, megdicsőült, illetve Eucharisztikus szív mellett a misztikus szívet állítjuk előtérbe, mint a titokzatos Krisztus test organizmusának kegyelmét árasztó központját, a szív vonzási körében is a legtávolabbi határokig jut el tekintetünk. Határokig, amelyek egybe esnek az egyház határaival.” Ez egy nagyon szép, érthető és korrekt ismertetés. És aztán tulajdonképpen ez az, amit később ebben a lelkeségi folyóiratban még leír, ezt most már olyan részletesen nem fogom idézni. Itt ír a testi vérmérsékletekről is, a vérkeringés frissességéről, és leírja azt, hogy fontos tagokat táplál a vér, és a kapillárisoktól kezdve a legnemesebb szervekig való táplálás valósul meg. Az idegrendszert, az agyműködést, azaz a központi idegrendszert, és akkor ehhez hasonlítja ő a lelki értelemben vett vérmérsékletet, vérkeringést, végül így zárja ezt a gondolatot: „ha egyszer már Krisztusban élhetünk, nyissuk meg szívünket, és tárjuk oda Jézus szíve elé”. Itt most már a kérdés lelkeségi aspektusait figyelhetjük meg. “Nyissuk meg vérereinket, és vigyünk ebből a tüzes vérből annyit, amennyit csak

elbírnak. Ne féljünk, a szent szív kimeríthetetlen. Jézus szíve gyújtson lángra bennünket, az ő tüzével gyújtsuk lángra a világot, hogy valóra váljék a szózat, csakugyan ő legyen minden szív királya és középpontja.” Idáig szólnak a ’40-es évekből származó idézetek, és akkor itt most nézzünk meg egy érdekes részt, kicsit kapcsoljunk át Egon Gianonének a saját visszaemlékezésére, de még megmaradva ennél az időszaknál: “mintha egy léket kapott hajót kellett volna átmentenem”. Ez a riport megjelent nyomtatásban is. Ő az olasz Svájc-ból származott, a Gianone név is tulajdonképpen innen ered, ő már harmadik generáció. És itt most a visszaemlékezésében gyerekkorára emlékezik, és a Regnum Marianumnak az első kommunizmusban való helytállása, illetve az azt követő újjárendezésében, amelyben az édesanyja is részt vett, és aztán később az édesanyja ott ragadt, így írja Egon Gianone: “a gazdasági dolgok intézésére”. És tulajdonképpen innen ered a Regnummal való kapcsolata, kisgyerekként; ő 1919-ben még kisebb gyermek volt, 9 éves, de ekkor már ez a kapcsolat elindult a Regnummal.

És Kriwald Ottó nevét említi, a Regnum Marianum házfőnökét, aki valamikor hittanára volt az édesanyjának az Erzsébet nőiskolában. És rajta keresztül jutottak ők tulajdonképpen, az édesanyja is és aztán persze ő is a Regnumba. Tehát így került ő a Damjanich utca 50-be, és ahogy az előbb említettem, az iskolában pedig Brückner József volt a hittanára, tehát akinek most volt a vértanú halála 50. évfordulója. Brückner Józsefnek a halála a mai napig nem tisztázott nagyon sok tekintetben, ahogyan Brenner János halála sem tisztázott, mégis – ha nincsenek is dokumentált bizonyítékok, de – nagyon erősen feltételezzük és hisszük, hogy bizony ő is, Brückner József is a hitéért kellett, hogy meghaljon. És akkor a Regnum Marianum és a cserkészlet kapcsolatáról: a cserkészlet az csak 1915-20-ban indult, a Regnum az pedig 1900-tól, ennek a történetét Emödi László megírta. És itt szorosan előjön a papi hivatásnak a kérdése is. Mondta azt, nyilatkozta azt Egon Gianone, hogy ő nem az érettségikor, hanem már előbb, hatodikos korában foglalkozott a papsággal; így írja, hogy hol igen, hol nem. Tehát ez egyszer előjött, egyszer viaszosult nála, és végül is tudjuk, hogy a papság mellett döntött, és utána, ahogyan itt az előzőekben írta, illetve beszéltünk róla, hogy Drégelypalánkon is működött, utána Nagymarosra került, mert szükség volt ott egy németül tudó káplánra is. Most itt lépünk megint bele a ’40-es

évekbe, két évvel az Anschluss után, 1938 után létrejött az úgynevezett Ostmark, a keleti birodalom. Ausztriával együtt a dél-német rész, tehát tulajdonképpen a nagy Németországnak a fogalma. Erről kérdezi őt a riporter, amiről ő annyit mondott, hogy nagyon nehéz volt a mozgás, tehát a papoknak nehezebben adtak vízumot. Akkor ugyanis az utazásokhoz vízumot kellett igényelni és kapni, de nem csak ehhez, hanem útlevélhez is nehezebben lehetett hozzájutni. Nyilván a hitleri hatalom először az egyházakhoz még nem nyúlt, de tudjuk nagyon jól, hogy később annál inkább hozzányúlt, és aztán egyházellenes volt. Ide egy kicsit kapcsoljuk most Mindszenty bíborost, akkor még veszprémi püspököt, aki aztán a nyilasoknak a fogságába került. De aztán később Mindszenty bíborosnak, amikor egyszer fölítették neki egy nyugati útján a kérdést, hogy miként állt az egyház annak idején hitlerizmushoz, egyház-hitlerizmus-kereszténység viszonya hogyan alakult, hogy mondjon erről valamit, akkor ő erre egy nagyon-nagyon célratörő mondattal válaszolt. Azt mondta: ahhoz, hogy valakik elkövessék mindazt, amit Hitlerék elkövettek, előtte meg kellett tagadják a kereszténységet. Mert érték vagy érik ilyen vádak a kereszténységet, hogy a kereszténység is úgymond közel volt ehhez az egészhez, amik itt történtek, az üldöztetésekhez; és itt gondoljunk a keresztényekre, lengyelekre is. Tehát a hitleri birodalom az mindenkit üldözött, aki vele szembeszállt, és akkor Mindszenty bíboros azt mondta, hogy meg kellett tagadni a kereszténységet ahhoz, hogy valakik ilyen üldöztetéseket elkövessenek, mint amit Hitler elkövetett. Tehát ez egy nagyon fontos érv, és tulajdonképpen itt is ő, Egon Gianone a saját bőrén érezte, hogy már a papokkal szemben volt egy ilyen megkülönböztetés, egy negatív megkülönböztetés, de érdekes módon a Pázmáneumot a régiója miatt, tulajdonképpen lehet így mondani, hogy békén hagyták. Tehát ott, a Pázmáneumban azért folyhatott tovább az oktatás. Akkor már megvolt az úgynevezett Südostraum, tehát a délkeleti régió, ami érdekeltség szempontjából a németeknek jelentős volt, és ezért ezt a bécsi teológiai fakultást, ahova a Pázmáneumból a kispapok kijártak tanulni, nem szüntették meg, de a többi teológiai fakultásokat szép lassan megszüntették.

A továbbiakban Egon Gianone itt erről a korszakról mesél tovább és emlékezik. Föltették neki a kérdést, hogy milyen volt az akkori magyar egyházi közösséghez tartozónak az élete. És akkor azt mondta, hogy nem volt elviselhetetlen, csak vigyázni

kellett, hogy az előírásokat nagyon pontosan be kellett tartani. Tehát például ne hallgassanak külföldi rádiót, ez ismeretes a kommunista diktatúrából is. A magyarországi kommunizmusban a rendszer vége felé már úgymond nem volt tiltva, hogy külföldi (nyugati) rádiót hallgasson valaki, persze ha kiderült, azt nyilván számon tartották, és az illető számíthatott retorzióra: terjeszteni nem volt szabad az adások tartalmát. Itt Bécsben, ebben az időben pedig még hallgatni se lehetett külföldi rádiót, és említ is egy példát, hogy volt olyan honfitársuk, akit csak azért, mert magyar muzsikát hallgatott baráti körben, egy hétre lecsuktak. És például a cenzúra is nagyon nyíltan ment, tehát a leveleken is volt 4-5 szám, ami azt jelezte, hogy 4-5 cenzúrán is átment egy levél. Tehát mindent elolvastak. Aztán itt kérdezik tovább Egon Gianonét, hogy a budapesti dolgokról mit hallottak. Ő azt mondta, hogy nagyon-nagyon kicsi volt a tájékozottság. Pesti Hírlap, Nemzeti Újság, néhány szám ezekből eljutott hozzájuk, de nem sokat tudtak az eseményekről. Másrészt ők nagyon el voltak foglalva azokkal a napi gondokkal, élelmiszer beszerzés, aztán deviza előírás, akkor a légiriadóknál, bombázásoknál elsötétítés, és nyilván az előbb említett cenzúra. Tehát a levélcenzúra: nagyon meg kellett gondolni, hogy mit írjanak le, kinek és hogyan.

1945 az egy fordulópont, és itt beszéltünk arról, hogy menekültek. 1944 ősze után, akik visszamentek Magyarországra, már nem tudtak visszajönni a Pázmáneumba, mert nem kaptak vízumot, még '44-ről van tehát szó. És itt mondja Egon Gianone, hogy három növendék maradt a házban. És nagyon vigyázni kellett, nehogy a németek megszállják a házat, és tulajdonképpen a főkonzulátus tartott igényt magyar kórházi egységeknek az elhelyezésére, és magyar kórházakat hoztak át Bécsbe, és a személyzetet, az ápolókat és az orvosokat is ott helyezték el ideiglenesen a Pázmáneumban. Aztán itt voltak furcsa dolgok is, ahogy emlékezik az atya: "Egyik alkalommal leltározást csináltunk, mármint a Pázmáneumban, és egy kis növendék szobában találtam néhány urat, akik azt mondták, ők valamilyen minisztertanács. Hogy milyen minisztertanács volt, azt csak az Úristen tudja." Így emlékezik Egon Gianone. És akkor 1948-ban jöhetett ki az utolsó kispap tanuló, '53-ban volt az utolsó szentelés, és nagyon vigyázni kellett arra, hogy akik kijönnek kispapok – nagyon nehéz volt őket leinformálni, hogy honnan jöttek, miért jöttek ki –, azok valóban a papi hivatást szeretnék-e gyakorolni, tehát ez rengeteg munkát adott, és nagyon

szerteágazó munkát. És akkor itt megint írja azt, hogy híreket kaptunk, és hát sok fals hírt is hallottak és annak az ellenkezőjét is hallották, tehát változatlanul nagyon nehéz volt a tájékozódás. Itt előkerül 1949, a Mindszenty per, amiről viszont tudtak, tehát ott volt tájékozódás. A Szentszék a nunciatúrán keresztül a bécsi érseket is értesítette, és akkor a Pázmáneumot is és a Mindszenty perről meg ennek a folyamányairól is tudták, hogy az egy koncepció per, és ekkor a Pázmáneumot, mint alapítványt a bécsi érsekség gondozására bízta a Szentszék. És így írja, még mikor a riport készült, hogy máig a bécsi érsek szárnya alatt működünk, aztán tudjuk, hogy később ez visszakerült már az esztergomi érsekség kezébe.

Ezek után Egon Gianone azt is elmondja, hogy ő úgynevezett menekült lelkeszi megbízást kapott, tehát a menekültekkel kellett foglalkozni, az 1948-as menekültekkel, és ahogy itt az előbb említettem, akkor vált ő hontalanná, mert akkor már a magyarországi belügyminiszter, tehát már kommunista belügyminiszter nem járult hozzá az útlevele meghosszabbításához, Magyarországra viszont már nem ment vissza. Tehát 3 évig volt úgymond hontalan. Majd később fogunk még rátérni az 1956-os eseményekre. Most még egy kicsit térjünk vissza az emlékezésre: Brückner atyáról Egon Gianone is írt emlékezést, Gyurján Editnek a könyvébe.⁹ És hogy a papi hivatását mi erősítette, mi segítette, itt így emlékezik róla: “Brückner József a hittanórákra alapos készültséggel jött, saját nagy olvasottságával összeállított jegyzeteivel egészítette ki egyébként is kiváló, olykor talán középiskolások számára túl nehéz hittankönyveink anyagát. Brückner József töltötte be Korompai József távozásával annak helyét a Regnum Marianum papi közösségben is: tehát hittanár, Regnum Marianum. És a cserkész kongreganista pedagógiai vonalán Don Bosco stílusára emlékeztetett. Brückner atya egyúttal áthidalt a szülők felé is sok társadalmi megkülönböztetést”. Tehát a hittan, a Regnum és a cserkész, ami Egon atyának az életében három nagyon erős irányvonal volt, és ezeket Brückner atyára is visszavezeti. És nagyon érdekes, hogy későbbi levelezéseiről is ír, de ez csak rövid levelezés

⁹ A tanár és a tanártárs – Dr. Gianone Egon, gyémántmisés prelátus, a pázmáneum ny. rektorának visszaemlékezése Brückner Józsefre. Wien, 1992. március 11.

In: Gyurján Edit: Ki köszöni meg ... Dr. Brückner József élete 1894-1973. Bencés Könyvesbolt, 1997
Dr. Brückner, a szemináriumi rektor – Dr. Gianone Egonnak, a Pázmáneum ny. rektorának visszaemlékezései. In: Dr. Brückner József esztergomi rektor, protonotárius kanonok élete 1894-1973. 52-56. Összegejtötte és írta: Gyurián Edit – 2001

Brückner atyával. Brückner atya az esztergomi káptalan tagja, és ha később Egon Gianone a bécsi Pázmáneumból egy-egy halálesettel kapcsolatosan hivatalosan vagy félhivatalosan részvétet nyilvánított, akkor azt mindig Brückner József válaszolta meg, tehát ennyi levelezési kapcsolata is volt még vele.

Most térjünk vissza a kronológiára és a háborús időkre. Ahogy említettem az előbb, 1953-ban volt az utolsó növendéknek a felszentelése, és most jön 1956. Akkor újra benépesült a ház, és 1963-ig voltak benne növendékek. És az '56-os eseményekről itt annyiban emlékezik még Egon Gianone, hogy milyen hatással volt mindez a Pázmáneum életére. Nagy nyüzsgés volt természetesen, így írja. “Gondoltuk, hogy most majd könnyebb lesz az élet. Reméltünk, hogy talán végre tisztességes kapcsolatot tudunk kialakítani a hazaiakkal. Egyszer jött egy hír. Számítsunk rá, hogy éjszaka esetleg felhívnak minket a határról, és valami közbenjárást, segítséget kérnek. Nem tudtam pontosan miről lehet szó, mert csak arról értesültünk, hogy Magyarországon valami forradalom van, de részletekről semmit sem tudtunk. Az újságok, a rádió hozott mindenfélét, de hogy mi a megbízható azokból, azt szinte sosem tudta az ember.”

És akkor itt a Vöröskereszttel való kapcsolatot is említi, hogy valóban volt egy ilyen, hogy a Vöröskereszt volt az, ami a magyar sebesülteknek, szabadságharcosoknak küldött vérplazmát, kötszereket és egyebeket küldött, ezeket tudjuk más forrásokból is. És itt írja még, hogy “előfordult ebben az időben, hogy a lakásomban 15 ember is nyüzsgött ide-oda, úgy kellett őket kiállítani az előszobába, hogy egyenként tudjak beszélni velük.” Tehát hogy egyenként tudjon ő beszélni velük, mert különben nem lehetett volna semmire se menni. És akkor nagyon érdekes az ő emlékezésének a befejezése, hogy mint növendékek, nagyon belekötődtek a Pázmáneumnak a világába, ezt jól tudjuk, a pazmanistáknak a korabeli vallomásaiból is, ez ugyanolyan, mint ahogyan a germanisták voltak, pazmanisták, tehát ez egy nagyon erős kötődést és szellemiséget jelentett. És akkor így fejezi be az emlékezését Egon Gianone, hogy “úgy érzem – innen kapta a riport is a címet –, mintha egy léket kapott hajót kellene átmentenem a többé, kevésbé viharos tengeren”. Ez arra az időre és eseményekre vonatkozott, amikor ő vicedirektor volt, azután 1971-től rektor. “Hála Istennek, azt mondhatom, hogy amikor elhagytam a Pázmáneumot –ez '87-ben a nyugdíjazáskor volt – még nem süllyedt el a hajó”. És tudjuk, hogy azóta se süllyedt el a hajó, sőt

mondhatjuk azt, hogy bizonyos értelemben felszínre jött, és a Pázmáneumnak a működését Egon Gianone is nagymértékben megalapozta.

Ő 1971-től rektor, Lepold Antalnak a halála óta, aki 1971. május 6-án hunyt el, nagyon érdekes, hogy napra pontosan 4 évvel utána hunyt el Mindszenty bíboros is. És akkor a rektorválasztás körül is érdekes dolgok történtek. Először még Vajay István esztergomi helynök közölte, hogy esetleg Esztergom visszaveszi saját kezelésébe a Pázmáneumot, és akkor 8-10 kispap is tanulhat ott. Ez rendkívül előnytelen lett volna, ugyanis akkor már a magyar egyház, a magyar egyházi felsővezetéssel együtt természetesen Mindszenty bíboros akkor még az amerikai követségen volt teljesen az állambiztonság vasmarkának a szorításában volt, tehát egy teljesen tehetetlen, rabszolga állapotban. Tehát ez nagyon nem kedvezett volna. És így írja Egon Gianone, nem tartotta volna ezt megfelelőnek, mert anyagi csődöt jelentett volna. Természetesen azt is, de annál inkább egy szellemi csődöt. Viszont Csepregi Ignác, akiről tudjuk, Mindszenty bíborosnak a szertartója volt, és később különböző fedőneveken III/I-es hírszerző, illetve III/III-as belső elhárítási munkatársa is volt a kommunista pártállamnak, a BM-nek. Egyébként egy nagyon jó képességű személy volt, Mindszenty bíboros nem véletlenül választotta szertartójává. Csak itt volt egy nagyon nagy félresiklás, egy morális félresiklás, amit most nem tudunk részleteiben elemezni, és az most már az ő és az Úristen titka marad, hogy ezt ő miért vállalta, és miért így vállalta, de Csepregi Ignác nem találta alkalmasnak Egon Gianone személyét, hiszen ahogy Csepregi Ignác mondta, "helyzete az anyaországgal rendezetlen". Hát mintha arról ő tehetett volna, Egon Gianone, hogy ez így alakult! "Részint pedig teljesen az emigrációs papság hatáskörében és mentalitásában él és gondolkodik", ami szintiszta igaz volt természetesen. Csak hát ez a magyar egyházi felső vezetésnek nem felelt meg az előbb említett okok miatt. És azután Egon atya Mindszenty bíborosnak volt a vendéglátója. A '80-as évektől viszont már könnyebbül a gondja, mert a német és az osztrák püspöki kar is bérbe vette a háznak a két szintjét, aztán az Europäischer Hilfsfondot költöztette oda, és ez valamit enyhített a háznak az anyagi gondjain. És ahogy mondtuk, nagyon szívesen vállalt sok esetben, sok helyen kisegítést. Egon Gianonenak a fluiduma, szelleme, lelke ahogyan Valentiny Géza prelátus is írta és mondta róla elhunyt alkalmából a Pázmáneumban maradt. „Úgy, mint a ház, úgy

most már ő is várja a feltámadást és az új életet.” Tehát itt már az elhunyt után szól ez a beszéd. És ezt adja meg neki bírāja, Jézus, kinek hű szolgája volt, munkássága jutalmául.

Nagyon érdekes, amikor majd a Pázmáneumról is lesz szó, hogy Egon Gianone is sok mindent felújíttatott a házban, liftet is szereltetett be. Aki emlékszik a Pázmáneumnak akkori állapotára – van a Sowitsch lift meg a Schindler gyár által gyártott lift. Ez utóbbit a Wertheim tartotta karban, a Sowitschot pedig a Sowitsch cég. És akkor ő nagyon érdekesen mesélte azt, hogy neki volt liftkezelői vizsgája, és ő tudta, hogy melyik gombot kell megnyomni ahhoz, hogy ha két emelet között megáll a lift, akkor az újra elinduljon. Hát ilyen érdekes történeteket is, ilyen részletekbe menő történeteket is elmesélt nekem Egon Gianone.

Most nézzünk meg szintén az ő publikációjából egy következő eseményt. Ez az anyag annak idején megjelent a Szolgálatban, ez egy akkor Bécsben megjelenő magyar nyelvű folyóirat volt.¹⁰ Nagyon érdekes leírás olvasható Lepold Antalról: „A külföldön élő magyar papság nesztora, dr. Lepold Antal apostoli protonotárius, esztergomi kanonok, a bécsi Pázmáneumnak 1946 óta rektora, 3 tudományos akadémia tagja, végleg eltávozott körünkből” emlékezik Egon Gianone. “Évek óta gyakran betegeskedett, gyengélkedett. A vég mégis váratlanul jött. Vasárnap, május 2-án reggel, mint más napokon is, hacsak tehetne, nyugodtan elmondta a szentmiséjét. Délben vidáman ült asztalhoz fiatalabb paptársaival, és utána a csésze feketénél a szokottnál tovább tartott ki közöttünk. Este fél hét tájban egy látogatójának még elevenen előadta, hogyan folyt le a zentai csata. Szerény vacsora után jó erőben ment lefeküdni. Fél tíz felé váratlanul segítségért csöngetett, erős hangon tiltakozott, ne húzzák őt jobb oldalon lefelé. Minden megnyugtató hiábavaló volt. Úgy érezte, hogy menthetetlenül lefelé húzzák. Feloldozást kért, és orvost sürgetett. Jó fél óra alatt szép lassan elvesztette az eszméletét. Különbő injekciók ellenére, amelyeket egymással egyetértve két orvos is adagolt, harmadnapon, kedden, május 4-én hajnali 4 óra 5 perckor anélkül, hogy visszanyerte volna öntudatát, meghalt. A szent kenetet megkapta, háza népe imádsága kísérte utolsó óráin. Nagyon érezhette gyengülését,

¹⁰ Dr. Gianone Egon: Dr. Lepold Antal prelátus (1880-1971). Szolgálat 1971 Péter-Pál ünnepén 10. szám 13-14. http://www.ppek.hu/facsimile/Szolgalat_10_1971_2.pdf

mert egy februári krízis után maga állította össze gyászjelentését. Így lett nyilvánvaló az a kívánsága, hogy a Pázmáneum kápolnájában ravatalozzák föl, és a grinzigi temetőbe (ez Bécsnek a 19. kerületében található) temessék, ahol (ahogy említettük az előbb) az intézet többi halottja is nyugszik. Kilenc évtized tanúja volt, éles eszű, bölcs, szelíd munkatársa három generációnak. Lepold Antal az Isten ajándéka volt mindazok számára, akik ismerték és érintkezésbe kerültek vele. Amikor a sírjánál végső búcsút veszünk tőle földi életünk tartamára, bizalommal számítunk a viszontlátásra az Úr trónja előtt.” Idáig a megemlékezés, és akkor a következőkben a Pázmáneumról, illetőleg Egon Gianonének még további emlékezéseiből is tudunk idézeteket hallgatni, és ezáltal tulajdonképpen Egon Gianonének a nagyon különleges, gazdag, széles látókörű ismeretei, és ahogy említettem lelkipásztori emberszeretete bontakozik ki a továbbiakban is.

A Pázmáneumot (Collegium Pazmanianum)¹¹ Pázmány Péter esztergomi érsek 1618-ban saját pénzén vásárolta meg a bécsi Szent Anna templom mellett, az Annagassén álló házat, a Pázmáneum számára. Az intézet alapítólevelét 1619. január 10-én írta alá. Megnyitása a Bethlen Gábor elleni háború miatt lehetetlenné vált. 1623. szeptember 20-án újabb alapítólevelet adott ki, melyben a vezetést a Jézus Társaságra bízta. Az alapítást VIII. Orbán pápa 1623 decemberében erősítette meg. A Collegiumot 1624-ben nyitották meg 16 papnövendék részére, ami egy szeminárium volt. És a ház hamarosan szűknek bizonyult, a papi hivatások nagyobb száma miatt. Később egy épületcsere is történt. Ezt követően egy 1625-ös átköltözés után Pázmány halála előtt körülbelül fél évvel, további 10 000 aranyat és 10 000 tallért tett letétbe a Pázmáneum számára birtokvásárlásra egy alapítvány. Az új épületet 1670-ben vették birtokba, az alapítóra emlékezve, Péter és Pál apostolok ünnepén. Utána itt aztán hosszabb története van az épületnek, és egy új épület épült a Pázmáneumnak, mint intézménynek 1899 és 1900-ban a Waisenhausgassén. Ez a mai Boltzmanngasse 14., ahol a Pázmáneum ma is megtalálható. Széchenyi Miklós rektor irányítása alatt 1901-ben Ferenc József is tett látogatást, és utána a Monarchia felbomlása után a Trianon által megcsönkített nemzet tragédiája egy sajátos helyzetet teremtett a Pázmáneum számára is. Külföldi szeminárium lett, a hallgatók több határon túlról nehezen jutottak

¹¹ <http://pazmaneum.katolikus.hu/>

el Bécsbe. Akkor már felszabdalták az országot és elrabolták Trianonban. A II. világháborúban, a front közeledtével a bombázások napirendre kerültek, de a Pázmáneum épületét egy gránáton kívül találat nem érte. A háború következtében csak kisebb sérülések keletkeztek, és 1945 májusában minden külföldi elhagyta az intézetet, így a pazmaniták újra teljesen birtokba vehették ezt a kollégiumot. Tehát itt menekültcsoportok is tartózkodtak, ahogy az előző részben beszéltünk róla, az épület a háború alatt szállásként szolgált, így ezt most a pazmaniták újra birtokba vehették. 1947-től a párizsi békeszerződés még Trianonnál is előnytelenebb módon húzta meg az ország határait, így a határon túli Pázmáneummal való kapcsolat egyre nehezebbé vált. És 1948-ban bebörtönzik Mindszenty József esztergomi érseket, és ennek következtében már nem gyakorolhatja a Pázmáneum fölött a jogait. Nyilván, ahogy beszéltünk róla, sokan menekültek el Magyarországról, jött a kommunizmus, és 1949-ben a menekültek lelki gondozója Egon Gianone és Ádám György lett, ők voltak a spirituálisok.

Most a következőkben jön az 1953-as év és a Szentszék ideiglenesen a bécsi érsek felügyelete alá rendelte a Pázmáneumot, és 1963-ig – akkor végzett az utolsó évfolyam – összesen közel 9000 növendékét szentelték pappá. A háború után az intézet épülete több renováláson és átalakításon esett át. 1958/59-ben, most tanévre bontva megint, átépítették, majd az 1970-es és 1990-es években kívülről és belülről is felújították. Ezt a folyamatot részben én magam is láttam 1984-től. Tehát jutott pénz, nyilván az Ősrégi Szeminárium Esztergomban nagyon sok pénzt elvitt, nagyon szépen felújították, de most már a Pázmáneum is tulajdonképpen megfelelő épületállaggal rendelkezik. Azt tudni kell, csak nagyon röviden, hogy a Pázmáneumnak egy nagyobb kertje volt, de ott az alatta levő utcát (Lichtensteinstraße) beépítették, és így erre az ott levő ingatlanból egy rész átadásra került, és ezért az udvara nagyon leszűkült. Van ott egy kicsike udvar, még egy kuglizó is volt ott, amikor Mindszenty bíboros ott lakott. Mészáros Tiborral, a titkárával többször mentek le oda a kertbe, és akkor Mindszenty bíboros anekdotázott, mesélt a magyar történelemről, a világ magyarjairól, és amikor befejezték a sétát, akkor azt mondta Mindszenty bíboros Mészáros Tibornak, hogy “na Tibor, ebben a kis kuglizóban megint bejártuk az egész világot”. Tehát nagyon érdekesek ezek a kötődések. És akkor a bécsi egyházmegye adott 2 millió schillinget

ehhez a renováláshoz. Kamatmentes kölcsön volt ez tulajdonképpen. Zágon József pedig 300 ezer schillinget adott az intézet rendbetételére.

Nagyon érdekes fordulópont 1971. október 23., az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének 15. évfordulója. Akkor a Pázmáneumban nagyon kevés volt az ott, helyben lévő személyzet, hiszen az október 23-i ünnepségre mentek el, ami Magyarországon természetesen tiltott volt, és nagyon féltek is a rendszernek az urai ezektől a kerek évfordulóktól, vagy akár a 15.-től is. Nyugaton természetesen nagy ünnepségek keretében telt ez a nap, és előzőleg nem értesítettek Mindszenty bíboros érkezéséről majdnem, hogy senkit, természetesen a magyarországi állambiztonság tudott róla, és a bécsi érseki vikárius, Joachim kapott egy telefonhírt arról, hogy Mindszenty József a római repülőtérrel menetrendszerinti járattal Bécsbe indult. És nem voltak otthon a házban, így fogadni se nagyon tudták őt a repülőtéren. Éjjel 11 órakor gördült be a nunciatúra kocsija a bíborossal Zágon József kíséretében. Érdekes, hogy a visszaemlékezésben úgy szerepel, hogy Egon Gianone a házban fogadta őt, de nekem Egon Gianone az ő visszaemlékezésében ezt úgy mondta el, hogy ő kapott hírt, és ő ment ki érte sofőrrel, autóval, valószínűleg taxival a bécsi schwechati repülőtérre és ő hozatta be Mindszenty bíborost. Tehát gyakorlatilag semmiféle hivatalos fogadtatás nem volt, és korábban sem, de ez persze adódott abból is, hogy ő 1971. szeptember 28-án hagyta el a budapesti amerikai, akkor már nagykövetséget, és utána ő akkor is Bécsbe ment, de nem ment be a Pázmáneumba, hanem a schwechati repülőtérrel egy Alitalia menetrendszerinti járattal rögtön Rómába repült.

És ez volt az ő Rómából történő visszarepülése, a visszaérkezése, de ezt is sok bizonytalanság övezte. Nyilván nem véletlenül, hiszen ismerjük ezt a szituációt. Amikor ez megtörtént, az egyik érdekes dolog volt, ami egy későbbi leírásban is szerepel, hogy seminaristák is üdvözölték volna Mindszenty bíborost, de ő ki se szállt az autóból, éjjel 11-kor történt az érkezése, ki se szállt az autóból, hanem azon a nagyon szűk kis bejáraton, ami ott van a Pázmáneum kapujánál, egy autóbeálló, amin nagyon nehezen lehet beállni, mert szűk, de ők ott beálltak az udvarra, és Mindszenty bíboros ott szállt csak ki, majd Egon Gianone és Polyák Vilmos bencés szerzetes, a ház lakói kísérték őt fel a második emeleti lakosztályába. Akkor azért ott már elő voltak készítve az érkezésére a feltételek, tehát tudták, hogy jönni fog, csak azt nem

tudták, hogy pontosan mikor fog érkezni. És Mindszenty bíboros a Pázmáneumnak a vendégkönyvébe azt írta be “Eljöttem ide, mint otthonomba.” Tehát akkor még ő volt az esztergomi érsek, még nem volt megfosztva a hivatalától, tehát ő volt az, aki rendelkezhetett és rendelkezett is a Pázmáneum fölött.

Itt van egy másik érdekes aspektus is, egy történeti aspektus. A Pázmáneum már 1968-ban a magyarországi titkosszolgálat figyelmébe került, és már 1967-ben kezdték felmérni részben belső ügynökök, és olyan ügynökök, akiknek a kilétéről, többek kilétéről nincs visszaazonosítható ügynevezett hatos karton, tehát ahol a személyi adatlap megvan, hogy az ügynök kicsoda valójában, mikor született, milyen alapon szervezték be. Volt olasz is köztük, de volt olyan is, aki ott élt magyar volt, hiszen a jelentésekből ezeket mind tudjuk. Szőke János Öt év száműzetés című könyvében ezek a jelentések mind publikálásra kerültek, amelyek természetesen fedőnevekkel ellátott jelentések.¹² És ’67-ben azért kezdtek a Pázmáneumra felfigyelni, mert ez a papi emigrációnak a találkozóhelye volt. Bahnhofsmisziós nővérek is laktak itt, és a kommunista rendszer rögtön hivatkozott arra, hogy úgymond a „magyar egyháznak” mindez sérti a disponálási jogát: hát persze, hogy ez (tehát, hogy nem esztergomi felügyelet alatt van az intézmény, hanem a Bécsi Érsekség alá rendelten) nekik problémát okozott, mert így a Pázmáneumot nem tudták kommunista kézre keríteni. Ez volt a problémájuk, és megpróbálták visszaszerezni. Ezért egy fokozott megfigyelést indítottak ellene, és 1968-ban az ügynevezett fedőszerv, tehát ennek a megfigyelési hullámnak meg sorozatnak a fedőneve az Ostrom-Vár lesz. Tehát ez a Pázmáneum az Ostrom-Vár, amit meg kell ostromolni. Talán innen jöhetett a kommunista állambiztonsági kifejezés. És ez a megfigyelés azután kiterjedt az összes levelezésre, azután a pontos megközelítésre, az épület belsejére, minden szintről alaprajzot készítettek, ezeket meg lehet nézni, akinek kutatási engedélye van az ÁBTL-ben, tehát a történészek természetesen láthatják, de jómagam is kutathatok az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában (ÁBTL), és én magam is ismerem, láttam, olvastam ezt az Ostrom-Vár dossziét.¹³ Ebben az alaprajzok megvannak, tehát egy belső valaki adta ki ezt az információt a ‘60-as években a

¹² P. Szőke János: Öt év száműzetés – Mindszenty József bíboros a bécsi Pázmáneumban. Don Bosco Kiadó, Budapest, 2010. 5-91.

¹³ „Ostromvár” dosszié – ÁBTL 3.2.5. O-8-239/1

kommunista állambiztonsági szerveknek, még Mindszenty bíboros beköltözése előtt. És természetesen a pontos leírásokat a háznak a napirendjéről, portaszolgálatról, a legrészletesebbeket, amelyek a későbbi részben még előkerülnek. Három ilyen állambiztonsági jelentést én magam is kutattam, és ezekből a kutatási anyagokból – amelyek a Pázmáneummal, Egon Gianonevel kapcsolatosak – fogok felolvasni. Mondhatnánk azt, hogy ezek sokszor krimibe illő részleteket tartalmaznak, olyan részletességig tárják föl a belső viszonyokat, emeletekre lebontva, tehát hogy hol például van a konyha, kik hol laknak. Aztán amikor Mindszenty bíboros megérkezett, akkor még egy fokozottabb megfigyelés, rá is kiterjedő megfigyelés következett be. Nagyon érdekes mondatokat tartalmaznak ezek. Mindszenty József beköltözésével megszűnt a Pázmáneum konyhája és étkezője, ami az első emeleten volt, ettől kezdve a bíboros szolgálatába állt a személyzet, és később a bíboros hívta meg ebédre asztalához az intézet rektorát, Egon Gianonét. 1972. március 29-én, amikor Mindszenty bíboros a Pázmáneumban ünnepelte a 80. születésnapját, ebből az alkalomból mind az ünnepségen, mind az ebéden megjelent König bíboros, bécsi érsek. Mindszenty József ekkor veti föl azt, hogy legalább 30 kispappal meg lehetne nyitni ismét az intézetet, de hát sajnos ennek több oknál fogva nem volt realitása. Az intézet 1974. június 4-én ünnepelte a Pázmáneum fennállásának 350. évfordulóját, tehát a kezdet kezdetétől történő fennállást, amit az előbb említettünk.

Ide kívánczik egy másik érdekes dokumentum. 1972. december 24-én, vasárnap Mindszenty bíboros a karácsonyi éjféli misét a Pázmáneum kápolnájában mutatta be.¹⁴ Az ünnep alkalmából Gianone Egon rektor mondott köszöntőbeszédet. Mindszenty bíboros homíliája e köszöntőt követően hangzott el. A köszöntő teljes szövege az alábbi,¹⁵ amelyet követően Mindszenty bíboros homíliáját olvashatjuk.

¹⁴ Igehirdetésem – Mindszenty József bíboros szentbeszédei a bécsi Pázmáneumban 1971-1975. Szerkesztette, jegyzetelte és a bevezető tanulmányt írta: Soós Viktor Attila. Magyarországi Mindszenty Alapítvány Budapest, 2021. 21.

¹⁵ P. Szőke János: Öt év száműzetés – Mindszenty József bíboros a bécsi Pázmáneumban. Don Bosco Kiadó, Budapest, 2010. 125-126.

Tisztelt Testvérek!

Ezt az evangéliumi szakaszt (Lk 2,1-14.) hallgatjuk minden esztendőben és föltűnik az, hogy mennyire egyszerű embereket és lelkeket választott Isten legnagyobb terveinek megvalósítására. A Boldogságos Szűz – eltekintve az Úristen kiválasztásától – társadalmi szempontból, népi szempontból egy egészen egyszerű leányzó volt. Egy, a rómaiak igája alatt élő népnek a sorából. Igaz, hogy Dávid családjából származott, de egyszerű, komplikálatlan, társadalmilag és gazdaságilag egészen szerény körülmények közül származó fiatal leányzó volt. És el lehetne-e képzelni egyszerűbb jelenséget, mint amikor valakinek az otthonából népszámlálás kedvéért el kell mennie, el kell, hogy hagyja az otthonát. Várandós állapotban volt a Szűzanya. És el kell mennie egy olyan városba, ahonnan származik ugyan, de ahol nincs otthona.

Amikor odaérkeztek, gazdasági helyzetük nem engedte meg, hogy drága szálláshelyen szálljanak meg, így tulajdonképpen állatok között jött Isten Fia a világra. Az az esemény történt meg, amire évezredek várakoztak, az Úristen eszközül nem tudósokat, nem hatalmasokat, nem gazdagokat választott ki, hanem olyanokat, akik névtelenek. És akik először hirdették Isten szándékainak a beteljesedését, azok is egyszerű pásztorok voltak. Lehet-e egyszerűbb – társadalmi és gazdasági szempontból egyszerűbb – és szegényebb embert elképzelni, mint a pásztorokat, kik alkalmazottai egy községnek vagy egy szövetkezetnek, akikre rábízzák az állatokat. Akiknek a nevét is éppen, hogy csak tudják. Ezek azonban, nyitott szívvel fogadták az angyalok híresztelését, nem ütöttek fel nagy könyveket, mint ahogy azt Heródes írástudói tették. Elfogadták úgy, ahogy volt, Istennek a hírét, és természetesnek tartották, hogyha ezt Isten velük közölte, akkor vegyék a fáradságot, hogy elmenjenek oda és megnézzék, miről is van szó. Egészen természetes volt, hogy csatlakoztak az angyalok énekéhez: Dicsőség a magasságban Istennek és békeség a jóakarátú embereknek.

Amikor mi, körülbelül 2000 esztendővel később, egy igen komplikált, egy igen kritikus és szkeptikus világban élve ezeket az eseményeket halljuk, vajon tudunk-e mi is ilyen őszinte, egyszerű, komplikálatlan lélekkel elébe nézni az eseményeknek, tudomásul venni az Isten szavát és részt venni az eseményekben úgy, ahogy azt időnk diktálja.

Köszönjük a Boldogságos Szűznek, hogy amikor az angyal elérte őt, nem filozofált, nem bölcselkedett, nem tanúsított ellenállást. Gondolkodott egy kicsit és az angyal magyarázata után egészen természetesnek tartotta, hogy az Úristen őt eszközül választotta, hogy részt vegyen Istenének művében.

Ezekkel a gondolatokkal szeretném Eminenciádnak és a jelenlevőknek a mi karácsonyi jókívánatainkat kifejezni egy olyan világban, amelynek jó része szkeptikusan és hitetlenül néz az események elé, és nem találja meg ezért az élet igazi örömét. Az isteni fény jött a föld sötétségére. Fogjuk azt föl, adjuk tovább, és próbáljuk embertársainkat, akiket a Jóisten utunkba vezetett, örvendezőkké és boldogokká tenni.

Boldog Karácsonyt mindenkinek!

Kedves Híveim!

És az Ige testté lőn és miköztünk lakozék és ez az Ige az, aki által mindenek alkottattak. Amikor a következő hitfelindításban ehhez a részhez érünk, akkor az Egyház helyes előírása szerint a miséző pap papjaival letérdel az Úr oltára elé, hogy kifejezze háláját az Úr Jézus megtestesüléséért és mindazért, ami egyénileg mindegyikünknek, családnak, minden családnak, minden nemzetnek és népnek és az egész emberiségnek hozott. Hogy mit hozott, azt majd – ha Isten megengedi érnünk – a holnapi szentmisén el fogom mondani. Most így megkezdjük a hitvallást.¹⁶

A Pázmáneum története azután tovább folytatódik. Mindszenty bíboros esztergomi érseki székétől való megfosztása és 1975-ben bekövetkezett halála után Lékai László kapta meg 1976-ban az esztergomi érseki kinevezését; haláláig, 1986-ig volt érsek, előzőleg apostoli adminisztrátora volt a főegyházmegyének. Az új főpásztor csak 1981. május 15-én járt első alkalommal a Pázmáneumban. 1982-ben Gianone Egon rektorban – itt megint kapcsolódik hozzá a történet – újra felvetődik a papi

¹⁶ Mindszenty bíboros homíliája Gianone Egon köszöntőjét követően – 1972. Karácsony, december 25. éjféli mise, Bécs, Pázmáneum. Vasárnapi Levél III/57-58. Beke Margit: Népének Hűséges főpásztora. Mindszenty József szentbeszédei, beszédei és üzenetei Európában és a tengeren túl (1971-1975). Magyar Napló, Budapest, 2021. 89. old

szeminárium visszaállítása, de megállapítja, hogy amíg Magyarországról szabályos körülmények között a püspökök nem küldhetnek növendékeket a Pázmáneumba, komoly papnevelésről nem lehet szó. Ez így is volt. Lékai László bíboros idejében, 1984-ben híre járt annak, hogy a bíboros vissza szeretné kapni az intézetet. Lékai László bíboros nyilván a kommunista pártnak a nyomására akarhatta ezt – persze ez önmagában nem lett volna baj, ha a magyar egyház szabad. De a magyar egyház nem volt szabad. Lékai László próbálta az intézetet saját fennhatósága alá vonni, azonban sikertelenül. Tehát ez ezért nem lett volna jó. Lékai László, miután betöltötte 75. életévét, le kellett mondjon az esztergomi érseki székeről, és '86 júniusában bekövetkezett halála sem változtatott a Pázmáneum helyzetén, az tehát megmaradt nyugati fennhatóság alatt, osztrák fennhatóság alatt.

A későbbiekben, 1984-től lakott néhány egyetemi hallgató a Studentenheimben, tehát a diákotthon néhány szobájában. És 1985-ben is laktak diákok, közel 20 diák, de papnevelésre újra csupán 1990-től nyílt alkalom, amikor a Központi Papnevelő Intézet – itt már a politikai fordulatot követően – VI. évre két szemeszterre és diplomamunkák elkészítésére küldött 3 újmisést, 1 görög kispapot és 1 világi teológust. És '91/92-ben pedig 5 erdélyi egyházmegyes növendék és 1 egri végzett pap található az intézetben, 1992-ben csupán egyetlen váci teológus. Ehhez nekem egy érdekes élményem kötődik, amikor a budapesti bazilika nagyharangját hozták le a Dunán, akkor én ott voltam ezen a harang megszentelésen, Hegyi György atya végezte akkor, éppen kint voltam Bécsben, és nekem Hegyi György atyával is jó ismeretségem volt, illetve ezekkel az erdélyi teológusokkal én ott beszélgettem. Tehát ide is kötődik egy személyes vonatkozás. Ez már több, mint 30 éve történt. A házban időnként az egyetemi nyelvkurzuson résztvevő magyar papok is megszálltak, tehát ha úgy tetszik, akkor posztgraduális képzésre is lehetett a Pázmáneumot használni. Nagyon érdekes volt, amikor én első alkalommal, ahogy említettem az elején, 1984-ben találkoztam Egon Gianone rektor atyával, én akkor voltam éppen érettségi után, már fölvettek engem az egyetemre, a budapesti Gyógyszerésztudományi Karra, és ő pont akkor érkezett meg a Pázmáneum épületébe, amikor mi; azt mondta, most érkeztem Svájcból – nagyon sokat utazott egyébként, fogunk még erről beszélni – és akkor rám nézett, és érdeklődött, hogy – édesapámmal voltam kinn – én hol tanulok tovább, mi lesz a

hívásom, a mesterségem, és mondtam, hogy gyógyszerész szeretnék lenni, gyógyszerészhallgató leszek szeptembertől, és akkor azt mondja nekem: „Hát ez nagyon jó, mert akkor elvégzed az egyetemet, és felveszed a versenyt a Ciba-Geigyvel!” Hát ez volt az első mondata, és már itt is a humor mutatkozott meg, ami nekem olyan nagy biztatást adott, egy 18 éves diáknak. De a mai napig erre olyan szívesen emlékezem, erre a mondatára, és ha eszembe jutott a nehéz egyetemi vizsgák előtt, akkor mindig mondtuk tréfából otthon, hogy az Egon atya megmondta, hogy el kell végezni az egyetemet, mert akkor még a Ciba-Geigyvel is fölvehetem – a nagy svájci gyógyszercéggel – a versenyt. Hát ilyen humorosan indult a mi ismeretségünk és ismerkedésünk.

Az új bécsi érsek, Hans Hermann Groër érsek szerette volna, ha az intézetben újra meg lehetett volna kezdeni a papnevelést, és ha Gianone Egon inkardináltatná magát a bécsi egyházmegyébe, amit még Lékai László nem engedett meg. Aztán utána Lékai László elhunyt, Paskai László lett a következő érsek, hamarosan látogatást tett az intézetben, és Szőke János atya szalézi szerzetesnek a kezdeményezése kapcsolódott ide az, hogy a szalézi rendi teológiát is esetleg beépíti az intézet falai közé. De hát ezt sajnos megint a politikai helyzet és anyagi gondok nem tették lehetővé. És végülis Christoph Schönborn bécsi érsek, bíboros idejében történik ez meg, és olyan módon, hogy Paskai László bíboros 2001. november 12-én – itt az adatot megint a könyvekből veszem – megbeszélést folytatott Schönborn érsekkel a Pázmáneumban a felügyeleti jog visszaadásáról. És ők megegyeztek abban, hogy a katolikus egyház helyzete Magyarországon megnyugtató, és kéri a Szentszéktől a felügyelet visszajuttatását. És a Szentszék 2001. december 29-én kelt rendeletével visszaadja a felügyeleti jogot az immáron Esztergom-Budapesti Érsekség nevet viselő főegyházmegyének. Az átadás 2002-ben történt meg. Jelenleg, mint tanulmányi és vendégház működik, én magam is szoktam ott megszállni, és szoktam is ajánlani másoknak, hogy szálljanak meg. Egyszerűek a körülmények, de megfizethető, közép-kelet-európai áron is, még úgyis, hogy most a forint romlásnak indult. Megfizethető szerény körülmények, de számomra nagyon barátságos, nagyon hangulatos, és igazi szeminárium, csendes légköre van. Azokat az időket, amelyeket a bécsi érsekség alatt élt meg az intézet, amiről itt beszéltünk, csak hálával könyvelheti el az utókor.

A most következő részben a Pázmáneumról, mint Ostrom-Várról, állambiztonsági fedőneven nevezve nézünk meg három nagyon érdekes jelentést. Itt az érdekesség abban rejlik, hogy Gianone Egon atyáról egyéb forrásokból, személyes emlékekből, saját személyes emlékeimből is megtudott és megismert dolgokat hasonlítunk össze a jelentések tartalmával. Ezeket a személyes ismereteket, élményeket össze lehet vetni a Pázmáneumban jelentést tevő ügynököknek a meglátásaival, amelyek természetesen több mindenben nem felelnek meg vagy nem pontosan felel meg annak, amilyen valójában Egon Gianone volt; ezekből most inkább szemelvényezve veszünk ki. Három jelentésről van itt szó, az 1960-as, illetve a 1970-es évekből. A következő szempontokat írja ez a jelentő Egon Gianonéről:

1940. február 20. óta a Pazmaneum gazdasági és tanulmányi felügyelője. Egyben a bécsi egyházmegyei bíróságon jegyző a házassági perekben. Pazmanita korában tanult meg németül (mivel akkor öt évet élt kint – KG). Jól tud még olaszul és franciául (mivel az olasz Svájcban származik, olasz felmenőkkel, és persze, hogy jól tud még latinul is – KG). Nagyon jó kedélyű ember, aki remekül tud bánni az emberekkel. (Színtiszta igaz.) Kitűnően énekel és hegedül. (Írja a jelentő is.) Sziporkázóan szellemes! Könnyen beférkőzik mások bizalmába. (Ezt a jelentést tevő már egy kicsit pejoratívan írja –nem kellett neki beférkőzni, hiszen olyan közvetlen modora volt, széles látóköre, hogy ő mindenkivel megtalálta a hangot – KG.) Most van itt egy érdekes dolog ebben a jelentésben: Ha van valaki itt, a Pazmaneumban, aki hírszerzői munkát folytat – természetesen itt valószínűleg vatikáni hírszerzésre gondolt ez a magyar állambiztonsági szerveknek a hírszerzője vagy belső elhárító tisztje, aki ezt a jelentést írta – akkor csak ő lehet. Természetesen semmi pozitív adat nem támasztja alá ezt az állítást, csupán ő az egyetlen, aki természetes adottságainál fogva alkalmasnak látszik erre a munkára. (Ők csak hírszerzésben tudtak gondolkodni, hát persze, hogy volt a Vatikán fele Egon Gianone-nek, meg Róma felé, meg a Szentszék felé kapcsolata. Hát ez természetes, nyilvánvalóan. Tehát ezt egy kicsit pejoratívan akarja a jelentő leírni, de mégis rámutat Egon Gianone egy pozitív tulajdonságára, hogy ő az egyedüli alkalmas még erre a munkára is. Tehát itt is a széleskörűségét bizonyítja ez a jelentés is – KG.) Rengeteg és szétágazó kapcsolatai vannak mindenfelé külföldön is. (Tehát itt most Ausztrián kívülre érti – KG.) Azután ezt írja: Feltűnően sok a pénze:

10.000 schillinget adott kölcsön az öccsének, Gianone Tibornak autóvásárlásra, utazik külföldön, üdül Meranban, nagyon jól öltözködik. (Ekkor még a rektor Lepold Antal volt, és akkor összehasonlítja Lepold Antallal – KG.) Lepold Antal is utazik, de ő semmi másra nem költ és egészen szerényen él, egyébként a ruházata is egészen ócska. Így írja a jelentő. Azért azt hozzá kell tenni, hogy a hatvanas években 10.000 schilling nagy pénz volt, de összehasonlítva mondjuk az 1990-es évek elejével, az egy jó kezdő fizetéssel ért fel, ami hozzávetőlegesen 12-14 ezer schilling volt, például egy értelmiségi, egy egyetemen oktató-kutató embernek. Tehát azért ez nem volt olyan iszonyatosan nagy pénz, de hát a papi személyeknek is meg kell valamiből élni. És azt se felejtjük el, ez egy kis kitérő, hogy például Németországban, Nyugat-Németországban, most így nézzük még ezekben az időkben is, például a püspökök is közalkalmazotti státuszban voltak, tehát nem vágták háttérbe az egyházat, és ezért bizony a püspökök, papok is közalkalmazotti fizetést kaptak, és az több ezres nagyságrendű nyugatnémet márka volt. Tehát ez nem jelenti azt, hogy ha valakinek pénze van, akkor azt ne használhatná jóra. Nyilván itt a jelentésben arról nincs szó, hogy például papok ebből szegényeket istápoltak, azután, hogy ki mennyit ad a Caritasba: nyilván erre lehet mondani Jézusnak a szavait, hogy ne tudja a jobb kéz, hogy mit tesz a bal. Ezek az adakozások nem lettek szerte kürtölve, de ő is támogatott ilyen embereket. Én tudom azt, hogy például a rokonságban is, meg aki rászoruló volt, ő azokat is támogatta. Tehát ez egy negatív jelző, vagy negatívnak beállított esemény, amihez a másik oldalt is tudni kell őrála. Tehát egy ilyen jelentés nem mentes az ellenséges szemlélettől sem. Bár mindezek mellett sok igazat ír, olyanokat is, amik valóban hitelesek.

“Tény az, hogy alig van itthon. (Valóban sokat utazott.) Ha valaki keresi, szinte sohasem lehet itthon találni.” Akkor is, amikor én először találkoztam vele, éppen Svájcba érkezett. És akkor is, amikor egyszer a '90-es években megkerestem, egy levelet kezdtem neki írni, már a Stephanushausban lakott – ez megint csak egy személyes emlék és betoldás – és akkor nem volt ő otthon, előre nem tudtam bejelenteni az érkezésemet, de éppen Bécsben voltam, és akkor már kezdtem neki egy levelet írni az ajtaja előtt, és egyszer csak látom azt, hogy megjelenik a folyosó végén. És mondom, milyen jó, hogy tetszik hazajönni, már kezdtem írni atyának a levelet. És

akkor megkérdezi tőlem a szokásos humorával: “No, és miket írt nekem abban a levélben?” Akkor bebocsátott a szobájába, és elkezdtünk megint csak beszélgetni. Tehát így érkezett ő akkor is haza.

Ha itthon van, állandóan keresik telefonon. Ez nagyon érdekes, hogy amikor Mindszenty bíboros beköltözött a Pázmáneumba, megérkezett – ez egy másik ügynöki jelentésben van –, hogy még egy telefonvonalat kellett a Pázmáneumban beállítani, mert Mindszentynek is rengeteg telefonja volt akkor, a '70-es években. És egy vonal nem bírta ellátni a Pázmáneumnak a telefonforgalmát, gondolhatunk Egon Gianone rektori telefonjára, és Mindszenty bíborosnak a telefonjaira is.

Nyilván ezek közjót szolgáltak, tehát lelkipásztori ellátást, magyarok ellátását, és nagyon sok egyéb, szerteágazó kapcsolatot. És ahogy mondani szokták, ahány nyelv, annyi ember, és Egon Gianone is nyilván a többféle nyugati nyelvnek az ismeretében, sőt még az angolnak az ismeretében is valamilyen fokon, nyilvánvalóan fenn tudott tartani széleskörű kapcsolatokat. Nagyon érdekes volt az, amikor a '90-es évek vége felé azt mondta nekem egyszer, hogy itt, Ausztriában, Bécsben, aki nem tud angolul, az már nem is tud németül se újságot olvasni, mert annyi az angol jövevényszó a német nyelvben. Akkor már 25-30 éve kezdtek átjönni ezek a szavak, és valóban most már egyre több van belőlük.

Viszont az is tény, hogy mindenhol dolgozik, rengeteget segít a bécsi és környéki plébániákon. Nincs eset, hogy segítséget kérnek valahonnan és ő ne vállalkoznék, ha a legkisebb lehetősége van rá, vagy ha ő maga nem tud elmenni, akkor fel nem hajtana valahonnan segítséget. Tehát azért ez megint pozitívum, persze ezt megint másnak szánta a jelentést adó, hogy hát lám milyen széleskörű a kapcsolat, és akkor ezt megint negatív értelemben lehet venni, hogy ő egy emigráns pap, és ezáltal az emigráns papi befolyását növeli. Mi viszont most nézzük ennek a pozitív oldalát, hogy ezek a dolgok önmagában igazak. Egyszóval nagyon agilis ember és mindenütt megfordul. Régi pazmanita növendékei szeretik és ezek nagy része külföldön él, Magyarországon kívül. Ez az Ostrom-Vár dossziének az egyik jelentése.

És akkor van itt egy másik jelentés a részletekről:

Nagyon jó összeköttetésekkel rendelkezik. Majd mindegyik magyar püspökkel levelezik. (Tehát a magyarországi magyar püspökökkel – KG.) Természetesen a bécsi kardinálisnak is gyakran beszámol. A bécsi magyar lelkestség munkájában is részt vesz. Mindenkivel jóban van, de nem annyira, hogy barátság lenne. Aztán itt írják a következőt, ezt is a marxista baloldali szlogen értelmében, ami megint önmagában igaz, ami le van írva. Arisztokrata származására büszke és arisztokrata társaságban fordul meg, akik őt is szintén néha meglátogatják. (Sokan látogatták őt, természetesen nemcsak arisztokraták – KG.) Nagy zenész és egyházjogász. (Mennyire igaz, milyen jól ismeri a bennfentes, aki jelentett róla – KG.) Az irodai munkát nem szereti. (Hát nyilván nem szeret adminisztrálni. Annak idején nekem mesélt Egon Gianone arról, hogy a ház részére, amikor ökonómus volt, meg amikor rektor is, a Meinltől szereztek be az élelmiszereket, meg egyebeket, aztán mondta, hogy többször volt akadás, késlekedés, nem úgy ment az elszámolás, meg aztán a háznak a takarítószereit, azt a Henkeltől szereztek be, és arról nem mondott úgy különösebbet, de azért voltak problémák, nyilván, mint mindenhol. És Nyugaton ezek, mondhatjuk azt, hogy sokkal flottabbul mentek annak idején is, tehát ezek a beszerzések, meg az egész kereskedelem. Nyilván adódtak problémák, amit én is alá tudok támasztani a nekem elmondott emlékekből; nem szerette az irodai munkát, erre a tevékenységre volt alkalmazott is, de azért többnyire sok mindent ő maga kellett, hogy elvégezzen. A Pázmáneumban úgy 7 óra körül miséznek, és nyolc órakor reggeliznek. Munkája a Pázmáneum gazdasági vezetése, ahol ő a háziúr. (Nyilván, ha a felelősség rajta van, akkor a háziúr is ő lesz – KG.)

Itt van most egy érdekes megjegyzés a jelentésben, amit Bower nevezetű ügynök keletkeztetett. A jellemzést utasításomra írta. (Itt Becsei az aláírás, ez a valódi név, tehát az ő utasítására írta, azaz a megbízója utasítására – KG.) A jelentés hibája, hogy nem tartalmazza Gianone életét, kapcsolatait, konkrét tevékenységét, politikai nézeteit, s kettőjük kapcsolatának jellegét, értékét. Ez utóbbi abból a szempontból lehetne érdekes, hogy Gianone elősegíthetné-e, hogy Lepold halála után ő venné át Lepold munkakörét a Pázmáneumban.

Tehát ez még 1971 előtti jelentés, nevezetesen egy 1970-es dátumú jelentés. Nagyon érdekes tehát, hogy a személyes emlékek, az azóta publikált adatok és az állambiztonsági jelentések mennyire és hogyan korrelálnak egymással.

Volt még egy ügynöki jelentés, amiből idézni szeretnék, 1973 október 10-én. Peck John az alábbiakat jelenti:

Ez év júniusában a Pázmáneumban jártam, ahol részben Gianonéval főként beszélgetés, részben személyes benyomások alapján az alábbi információkat és tapasztalatokat szereztem. Külső ellenőrzést nem tapasztaltam eddig. Belül balra egy portásfülke van, ahonnan tükörrel lehet figyelni a kaput, ki jár be. Az épület napközben nincsen zárva, este 9 után azonban bezárják. A régi rektori lakásban Mindszenty bíboros lakik, ha éppen Bécsben tartózkodik. Tudjuk nagyon jól, hogy Mindszenty bíboros 1971 és '72 elején, tehát '71 végén, október 23-tól '72 nyaráig, ősziig nagyon sokat volt németországi meg egyéb utakon, a missziós útjain. És vélhetően – ezt most hozzá szeretném tenni – Beke Margitnak is a legújabb publikációja, könyve alapján, ami Mindszenty bíborosnak az ausztriai beszédeiről tudósít, a következőket mondja: 1971 és '72 közötti időszakból még nem találtunk vagy nem található a Pázmáneumban elmondott beszédjeinek a gyűjteménye. És '72-től már ezt a Vasárnapi Levél rendszeresen közölte. És lehetséges, hogy ennek az is az oka, hogy ott nem jegyezték föl. Ezeket a beszédeket annak idején Pankotai Laura nővér magnószalagra vette, és lehetséges, hogy előtte nem vette magnószalagra. A jegyzetek az irattáraknak és a levéltáraknak a jelenlegi feldolgozottsági szintjén még nem hozzáférhetők, illetve még nem sikerült erre rábukkanni. Valószínű tehát, hogy abból az időszakból Mindszenty bíboros beszédeiből – amikor éppen Bécsben tartózkodott – nem maradt ilyen hagyaték.

Ott van azonban a közös ebédlő is, ahol Gianone és Mindszenty titkára, esetleges vendégek is érkeznek. Gianone panaszkodott a furcsa helyzetre, hogy ő hivatalosan az épület vezetője, mégis a prímás van otthon, s most úgy néz ki a helyzet, hogy ő, Gianone, nem hívhat meg és nem vehet fel senkit vendégnek, ha csak nem személyi jó barátot, mert a prímás mindenbe beleszól – írja a jelentés. Természetesen ő, Egon Gianone volt a rektor, de végül is Mindszenty bíboros, mint sajátjába jött, és a

Pázmáneum Mindszenty bíborosnak, ha lehet így mondani, joghatósága, fennhatósága alatt volt. És nyilvánvalóan ő a befolyását gyakorolta. Természetesen Mindszenty bíborosnak nagyon intenzíven kellett a magyar közösségekkel fölvenni a kapcsolatot Bécsben, Nyugat-Európában, és gyakorlatilag Ázsia kivételével, a Föld valamennyi kontinensén élő magyarokkal, magyar közösségekkel.

Gianone egy emelettel feljebb lakik, mint a bíboros. (Tehát ő a harmadikon lakott – KG) A primás az ottani kápolnában miséz, ott is keresztel, ha valaki a magyar kolóniából erre megkéri. A primás leveleit úgy keltezi: Bécsben a Pázmáneumban. Posta a portára érkezik, a primás privátlevelezése is. Az elosztást a portásnő végzi. Az épületben sok idegen lakik, valami diáktársulat (ezt említettük itt, hogy diákkollégium volt – KG), amelynek Gianone a ház egy részét kiadta. (Vendégszobák, kollégium, erre történik utalás – KG.) A Bahnhofsmissio már nincsen ott. Az ott lakókat, ezeket a diákokat megismernem nincsen módomban, mert Gianone nem ismeri őket. Fiúk, lányok vegyesen vannak jelen. Szállást kapni nem lehetséges, mint már említettem, be kell jelenteni a primásnak, ha valaki oda akar menni egy-két éjszakára. Egy ilyen beszélgetésnek egyszer tanúja voltam, amikor Gianonét valami ismerőse vagy távoli rokona Schweizből felhívta telefonon (itt utal arra a jelentést adó ügynök is, hogy Gianone Egon családja az olasz Schweizből való – KG) és szállást kért. A rektor erre letelefonált a bíborosnak és kért tőle engedélyt a vendéget felvetetni. Milyen érdekes: itt most a Pázmáneum története is, és Mindszenty bíboros is bekapcsolódik, Egon Gianone élete is, tehát egy ilyen ügynöki jelentésben is mennyi, egyébként érdekes tartalom található. Tudomásom szerint a primás Dél-Amerikába és Ausztráliába megy rövidesen. (Tehát ezek a '70-es évek már az utolsó útjai közé tartoztak Mindszenty bíborosnak – KG.) Útjai célja előttem ismeretlen. (A magyar közösségeket meglátogatni, de nyilván a részletes programra nem tudott rálátni ez az ügynök – KG.) Esetleges könyveiről sem tudok semmit. (Most itt lehetséges, hogy az emlékirataira céloz, illetve arra a 10 kötetes munkára, amit Mindszenty bíboros a magyarságról írt – KG) Audienciát csak levélben lehet kérni, amelyet nagyon körültekintően és nem mindenkinek adnak meg. (Vigyázni kell, itt a bizonyíték, hogy így kémek is, ügynökök is beépülhetnek, és információkat vehetnek ki – KG.) Magyarországi papok Mindszenty ott lakása óta elkerülik a Pázmáneumot. (Már aki.) Dr. Bartl Lőrinc és

Vajay István is a lazaristák házában szálltak meg legutóbb. (Ezek a papok már az államhatalom szorításában voltak, és így nyilvánvalóan kerültek Mindszenty bíborost, de nem mindenki – KG.) Aztán itt írja: A primás a második emeleten, Gianone a harmadikon lakik. A hátsó liftet használják. (Ez a Sowitsch lift, amiről szó volt a visszaemlékezésnek az első részében is – KG.) Elöl lift nincsen. Akkor még nem volt benn a Wertheim lift – KG.) A földszinten és az első emeleten az átjáró ajtó zárva van. Az első emeleten volt egy átjáró a bécsi amerikai követséghez. És ott komoly figyelőrendszer volt, tehát a másik épület nyilván már amerikai terület volt, a Pázmáneumnak az ikerépülete. Gianonenál van kulcs az egész házhoz. A kert hátul az intézethez tartozik. Gianone itt szokta olvasni breviáriumát szép időben. És Mindszenty bíboros és titkára, Mészáros Tibor is itt beszélgettek, és ahogy mondotta akkor, itt emlékezett Mészáros Tibor Mindszenty bíboros mondottait, hogy “hát Tibor most itt ebben a kuglizóban, ebben a kis kertben bejártuk az egész világot, tehát átbeszélték röviden a nagyvilágnak a dolgait. Az épületbe belépéskor jelentkezni kell a portán. Innen feltelefonálnak az illető látogatandó személyhez. Engem már ismernek (ezt a John Pecket, ő valószínűleg egy olasz származású személy volt – KG.), de ettől eltekintve mindig feltelefonálnak Gianonéhoz. Más ott nem látogató, más lakója a háznak tudomásom szerint nincsen.

És itt aláírja az alezredes, aki kivette a jelentést, Posztós Vince alosztályvezető. Ez a jelentés.

Hát tulajdonképpen ez a három jelentés az, ami Egon Gianoneről is szól, és mennyi mindent hozzá lehet tenni, hozzá lehet gondolni személyes emlékekből, és a helynek az ismeretéből.

Most pedig az Ausztriában elhangzott beszédekből szeretnék idézni nagyon mély gondolatokat. Igeszolgálat évfordulókon – ezt a kis könyvet a Prugg Verlag Eisenstadtban, 1975-ben adta ki, és Egon Gianonénak két beszédje van ebben, amiből most szeretnék “A jócselekedetek közbenjárása”, ez az elsőnek a címe, ami egy temetési beszéd; hasonlót Lepold Antalnak a búcsúztatóján is hallottunk, és ez most

tematikailag ehhez tartozik hozzá.¹⁷ Jób könyvében olvassuk azt, “könyörüljetek rajtam legalább ti, barátaim, mert az Úr keze illetett engem”. Amikor Jób fekélyektől szenvedett, ezt élteben mondta, és tulajdonképpen ezt a részt, ezt az idézetet szokta az egyház az elhunytaknak az ajkára adni, nevezetesen a tisztítótűzben szenvedőknek az ajkára, akik magukon már nem tudnak segíteni, de az üdvözült egyház, és a földön élő küzdő egyház tud rajtuk segíteni. Ezzel indul ez az elmélkedés.

“Hányszor imádkozott velünk barátunk, elhunytjaink nevében ezekkel a szavakkal. Most mi állunk az ő nyitott sírjánál. Éppen most engedték le testét, csak a testét (mert tudjuk, hogy az emberi lélek halhatatlan), szerény fakoporsóban. Ez a legszűkebb lakóhely, amely embernek valaha kijut. Felelősség, a mindennapok ezer gondja és baja, betegségek, az idő gyötrő sürgetése öröl bennünket megállás nélkül. Búzaszemek vagyunk az Úr malmában, liszté őrlődünk, hogy táplálékává lehessünk mindazoknak, akikkel Krisztus titokzatos életét megosztjuk. Nem mindegyikünk sorsa vértanúság, életünk mégis áldozat. Csak ha el nem pusztul a gabonaszem, akkor hozhat bő termést. Ha a halál gondolata nem is volna számára visszariasztó, mégis Jób előző szavait ismételte, valahányszor felmerült benne a végső számadás rizikója egy-egy hozzá közelálló távozásakor. Tudta, hogy nehéz lehet a kérlelő ima szava az Úr trónja előtt, a mindent átvilágító fényességben. Ott még a szentek is félnek. Bőkezű volt hozzá az Úr sorsa irányításában. Ő pedig nyílt szívvel és két kézzel adta tovább mindazt, amit kapott. Pár másodperc, és a föld visszafogadja fiából azt, ami az övé: a testét. A göröngyök ráhullanak barátunk koporsójára. Mi pedig, életének tanúi, szétszéledünk, és folytatjuk saját életutunkat. Ne feledjük, mi is eljutunk majd, ki így, ki úgy, egy ajtóig. Vajon Krisztus lesz-e az, Krisztus a föltámadott az, aki előttünk ment, hogy lakóhelyet készítsen számunkra, atyja házában. Búcsúzunk. A viszontlátásra az atya házában, az örök házában. De lesz-e vajon, aki könyörgő szavunkra majd mi mellettünk is, tanúságot tehet.” Zárul a temetési megemlékezés ezzel az igen elgondolkodtató mondattal.

¹⁷ Dr. Gianone Egon: A jócselekedetek közbenjárása. In: Igeszolgálat életfordulókon. Prugg Verlag, Eisenstadt, 1975. 120-122.

A következő beszéd egy Duna menti magaslaton fekvő kegytemplomban hangzott el, esküvő alkalmával. A címe: Legyetek hálásak.¹⁸

Kedveseim! (Így szól a házasulandókhoz – KG.) Mintha nem is lett volna olyan régen, pedig közel negyed százada már, hogy Judit szülei itt a kegyoltár előtt örök hűséget esküdtek előttem egymásnak. Sok minden változott itt azóta. De a lényeg, az nem változott. Két önálló egyéniség áll most itt egymás mellett. Magatok sem tudjátok talán pontosan, hogyan találtatok egymásra. Egyszerre csak magától értetődő lett, ahol egyiketek van, oda tartozik a másik is. És viszont. Tóbiás szavaival fordultatok Istenhez, a források, folyók teremtető urához. Ő alkotta az első embert, Ádámot a föld porából, és ő adta mellé Évát, az asszonyt segítő társul. A házastársak életének csodálatos egységét párhuzamba állítja az egyház, az Úr Jézus főpapi imáját idézve az Isten életének legmélyebb egységével. Amint Te Atyám bennem vagy, és én tebenned, úgy lesznek ők is egyek mibennünk. Íme a házasság misztériuma kibővül, és a háromszemélyű egy Isten életébe torkollik, sőt azokat is bevonja, akiket a házastársak szóval és tettel igazolt hite vezet majd a hitre. Gondoljatok erre, ha majd gyermekeitek lelkét formáljátok. Indulástok látjuk, verőfényes. Egymás közellétét keresitek. Egy az örömtők és egy a panaszotok. Jól is van ez így. Ugyanazt akarni és ugyanazt nem akarni, ebben áll az igazi barátság. Most a tavasz leheletét érzitek, madárdal és virágillat a lelketek, és a hála szava az, amellyel Istenhez fordultok. Köszönöm Uram, hogy ide elvezettél, hogy Károlyt, Juditot nekem adtad. Egymás közt is ez lesz most szavatok zenéje. De ennek így is kell maradnia később is. Hálásak legyetek, hallottuk Szent Pál szavát. Legyetek hálásak Istennel szemben, de egymással szemben is, a hétköznapi apró ezer feladata között, ha nyugodtan telnek napjaitok, de akkor is, ha úgy gondolnátok, hogy örvények sodrába kerültetek, hogy alig elviselhető már a teher, amelyet hordoznotok kell. Legyen rá gondotok kezdettől fogva, hogy a teremtető Istenben gyökerezik vonzalmatok, Ő indít útra most mindkettőtöket, Neki kell majd egyszer számot adnotok. Mint ahogy a római légiók őrszemei álltak birodalmuk határán, Pannóniában is végig a Duna mentén (ahol az esküvő is történik), úgy vigyázza szeretteitek szeme indulástokat. A rátok bízott kincs, kettőtök közös élete, és

¹⁸ Dr. Gianone Egon: Legyetek hálásak! Esküvő egy Duna menti magaslaton fekvő kegytemplomban. In: Igeszolgálat életfordulókon. Prugg Verlag, Eisenstadt, 1975. 68-71.

annak folytatása nem csak a tiétek. Isten országa ügyében jártok. (Milyen jó lenne, ha ma a házasságok szintén így indulnának – KG.) Legyen bennetek áldott az ő neve, az Isten neve mindörökké.

Most pedig egy 1985-ös beszédből, egy emléktábla leleplezésének beszédjéből szeretnék idézni.¹⁹ Ezeken az idézeteken keresztül meg tudjuk ismerni Egon Gianonénak a gondolatvilágát, mondhatni, hogy a költőien szép fogalmazását. A zene más, attól eltérő képességeket is kifejleszt, ki tud fejleszteni; akinek zenei érzéke van, az tudhat jól fogalmazni. Ez is egy finomítást jelent, a gondolkodás, az érzékek és a léleknek a finomítását, és tulajdonképpen ez a stílus, ez az írói stílus, ez itt is visszaköszön. 1985-ben Mindszenty bíboros halálának a 10. évfordulóján emléktábla megáldás történt, többek között a Pázmáneum falán is emléktáblát avattak, és szenteltek meg, és itt Egon Gianone mondott beszédet. Többek között ezt mondotta:

Mindszenty bíboros arcvonásait viseli ez a bronzba öntött kis emléktábla. Rajta a magyar primás jelszava, egyúttal életprogramja, Pannonia Sacra. Elemezte az életútját, és Mindszenty bíborosról a következőket mondta még: Egy életet szeretetben hazájáért, annak népéért, egyházáért és Krisztusért. Hajthatatlan kemény akarattal és szívós kitartással adott példát csüggedteknek, a bizonytalankodóknak. 80 éves fáradt szervezettel vállalt hosszú utakat, azok minden terhével, de biztató örömeivel is. Ide kapcsolódik egy gondolat, egy kis kiágazás, mikor Egon Gianonét más helyen megkérdezték – Közi-Horváth József Mindszenty bíboros című művében lehet ezt elolvasni –, magyar és német nyelven is, hogy amikor Mindszenty bíborosnak a magyarságról, akkor ő azt mondta a primás úrról, hogy amikor valaki az emigráns vagy a csonka ország magyarságáról beszélt, akkor még idősebb, fáradt teste is mozgásba jött. Energikus lett lélekben. Lehet azt mondani, szangvinikus. Fölélénkült, és egy különleges, semmihez nem hasonlítható odaadással és élénkséggel kezdett el beszélni a magyarokról, és fordult minden magyar ügy felé. Hát erre célzott ő ebben a beszédében. Bécsből írásban és szóban hirdethette meggyőződését, főként pedig ott állott magyar népének, az öt világrészen szétszóródott fiai és leányai előtt, nagy

¹⁹ Gianone Egon: Emléktábla a Pázmáneum falán – beszéd az emléktábla leleplezésekor. In: Füzér Julián: Szentnek kiáltjuk! Katolikus Magyarok Vasárnapja, Youngstown, Ohio, USA, 1987. 366-367. oldal www.ppek.hu/konyvek/Fuzer_Julian_Szentnek_kialtjuk_1.doc

eszményképét hirdetve, Pannonia Sacra. Legyen magyar Szent István országának népe, és legyen egyúttal egységben Krisztussal. Szent nép, Isten életének hordozója legyen a magyar lélek, a jellem kiteljesedésében. Íme, az akadályok leküzdése kitárta előtte az egész földkerekséget. Pannonia Sacra legyen mindenütt, ott is, ahol magyarok a magyar haza földjén kívül laknak. És akkor König bíboros úr volt a meghívott. Így fejezi be az emlékezést: König bíboros úr legyen az, aki e szerény, de szép emléktáblát az Úr áldásával ellátja.

És most az Egon Gianonére való emlékezés záró epizódjaként szeretnék az ő személyes leveleiből idézni, és kicsit még itt szeretném – ahogy mondani szokták, még az az igazi régi vágású úriember stílusban íródott hivatalos és nem hivatalos leveleinek az idézésével is – szintén az ő karakterét bemutatni. 1984-ben, amikor megkaptam – és milyen jó, hogy megőriztem – a visszaigazolást a Pázmáneumban töltött időről, a kis levélen a következő állt:

“Nagybecsű kívánsága szerint a meghatározott időre szállóhellyel várjuk. Érkezésére reggel 7-től este 21 óra között számítunk. Terminusváltozás esetén mielőbbi értesítést kérünk. Teljes tisztelettel: Egon Gianone”

Azután, amikor már 1991-et írtunk, leveleztem övele, és nagyon tiszteletteljes leveleket kaptam: figyeljük, hogy milyen érdekesek a megszólítások. Először még szinte ilyen hivatalos a megszólítás:

“Igen Tisztelt Uram! Karácsonyig, illetve azóta felhalmozódott postám rendezgetése közben találok nagybecsű levelét, amelyben nyári ausztriai utazási emlékeiről számol be. (1991-ben.) Van látnivaló itt is bőségesen. Magam részéről elég sokat mozogtam közelebb és távolabb. Így sajnos előfordul, hogy akik keresnek, és akikkel szívesen találkozna, nem érnek el. Sajnálom kell, de megy másképp. (Akkor sem volt ő otthon pont abban a terminusban, és ezért ezt a levelet írtam neki az ausztriai útbeszámolóról, és ő erre válaszolt – KG.) A karácsonyi ünnepeket sem töltöttem Bécsben. (Ez januári válasz, tehát sok-sok levele van neki.) Amíg megy, igyekszem lelkipásztori teendőkkel kisegíteni a mindinkább hiányokkal küzdő oltártestvéreket. Remélve, hogy az új év folyamán munkásságát örömmel folytatva Isten áldása kíséri, maradok őszinte nagyrabecsüléssel: Egon Gianone.”

Amikor én már Mindszenty bíborosnak az élettörténetét már legálisan is tudtam kutatni, ő erre is írt, mivel mariazelli vonatkozásokban is érdeklődtem tőle. A következő levél egy 1994 nyári levél.

“Kedves Gábor barátom! (Ugyanannak, nekem címezte a levelet, és mégis már mennyire más a megszólítás, baráti. Ekkor már jobban megismertük egymást, közelebb kerültünk egymáshoz.) Ritkán kapok ennyi jó hírrel megrakott levelet. Gratulálok az eseményes terminushoz. (Ekkor volt a házasságkötésem, erre írta ő ezt válaszként.) A túloldali kis kép egy ablakban egy virágváza szép virággal, a boldog otthon képét tükrözi. Ennek megvalósulása áll küszöbön. Isten áldása ragyogja be fényességével kiindulásukat, és annak hosszú, boldog életben kiteljesedését! (Milyen jól esik ezt visszaolvasni 29 év után.) Hasonlóképp gratulálnom kell életpályájának kibontakozásához. Két nyelv egyetemi szinten történő birtoklása már irodalmi téren is a családi élet háttérét is jelenti. Az indulás így mindkét irányba kedvezőnek látszik. “Sic itur ad astra” (Így lehet a csillagokig eljutni, régi latin mondás.) Imádságos hozzáállással küldi szívélyes üdvözetét mindkettőjüknek Gianone Egon atya”

És akkor egy 1995-ben kettőnknek írt levél:

“Kedves Ifi pár! Örömmel várom, hogy találkozzunk. Magam júliusban, a korai órákban indulok vakációra, és augusztus 23-án érkezem vissza. Így programjaim megférnek egymással. A viszontlátásig szeretettel küldöm köszöntésemet! Jöttüket jelezzék kérem bécsi telefonszámomon. Gianone Egon”

És akkor az utolsó levél, amit szeretnék ismertetni, és ezzel zárom is a megemlékezést, egy 1996. március 25-i levél, első gyermekünk születésére.

“Virágos üdvözet! Az immár majd három hete érkezett királynőnek, Reginának. Persze édesanyádnak és édesatyádnak egyidejűleg. A feltámadás ünnepének küszöbén Krisztus áldását kívánom mindhármatoknak igen nagy szeretettel: Gianone Egon”

MAGYARORSZÁGI ÁLLAMBIZTONSÁGI JELENTÉSEK

1940. február 20. óta a Pazmaneum gazdasági és tanulmányi felügyelője. Egyben a bécsi egyházmegyei bíróságon jegyző a házassági perekben. Pazmanita korábban tanult meg németül. Jól tud még olaszul és franciául. Nagyon jó kedélyű ember, aki remekül tud bánni az emberekkel. Kitűnően énekel és hegedül. Sziporkázóan szellemes! (...) Könnyen beférkőzik mások bizalmába. Ha van valaki itt a Pazmaneumban, aki hírszerzői (értsd: vatikáni – KG) munkát folytat, akkor csak ő lehet. Természetesen semmi pozitív adat nem támasztja alá ezt az állítást, csupán ő az egyetlen, aki természetes adottságainál fogva alkalmasnak látszik erre a munkára. Rengeteg és szétágazó kapcsolatai vannak mindenfelé külföldön is. Feltűnően sok a pénze: 10.000 schillinget adott kölcsön az öccsének (Gianone Tibor) autóvásárlásra, utazik külföldön, üdül Meranban, nagyon jól öltözködik. (A rektor is utazik, de ő semmi másra nem költ és egészen szerényen él egyébként: a ruházata is egészen ócska.) (...) Tény az, hogy alig van itthon. Ha valaki keresi, szinte sohasem lehet itthon találni. Ha itthon van, állandóan keresik telefonon. Viszont az is tény, hogy mindenhol dolgozik, rengeteget segít a bécsi és környéki plébániákon. Nincs eset, hogy segítséget kérnek valahonnan és ő ne vállalkoznék, ha a legkisebb lehetősége van rá, vagy ha ő maga nem tud elmenni, akkor fel nem hajtana valahonnan segítséget. Egyszóval nagyon agilis ember és mindenütt megfordul. Régi pazmanita növendékei szeretik és ezek nagy része külföldön él, Magyarországon kívül. (...)

Ostromvár ÁBTL 3.2.5. O-8-239/1 64/275.

Nyitva: 1968. VI. 27.

Lezárva: 1976. IX. 28.

Vicerektor 30 éve a Pázmáneumban, 60 éves, a bécsi egyházmegye szentszéki bírója, úgy is kapja a fizetését, és a magyarok számára misézik vasárnaponként, a Mexikóplatzon. 9.30-kor, a Florisdorfer hídnál in der Eucharistieus Gedächtnis templomban (egy apácazárda) fél 11 órakor. Mindkét helyen kb. 13-13 magyar jön össze. (...) Nagyon jó összeköttetésekkel rendelkezik. Majd mindegyik magyar püspökkel levelezik. A bécsi kardinálisnak is gyakran beszámol. A bécsi magyar lelkeszségben részt vesz. Mindenkivel jóban van, de nem annyira, hogy barátság lenne. Arisztokrata származására büszke és arisztokrata társaságban fordul meg, akik őt is szintén néha meglátogatják. Nagy zenész és egyházjogász. Az irodai munkát nem szereti. (...) A Pázmáneumban úgy 7 óra körül misézik, és nyolc órakor reggelizik. Munkája a Pázmáneum gazdasági vezetése, ahol ő a háziúr. (...)

Megjegyzés:

Bower a jellemzést utasításomra írta. Hibája, hogy (...) nem tartalmazza Giannone életét, kapcsolatait, konkrét tevékenységét, politikai nézeteit, s kettőjük kapcsolatának jellegét, értékét. Ez utóbbi abból a szempontból lehetne érdekes, hogy Giannone elősegíthetné-e, hogy Lepold halála után ő venné át Giannone munkakörét a Pázmáneumban.

Becsei

Ostromvár ÁBTL 3.2.5. O-8-239/1 92-93. 7/1-4/1970.

Nyitva: 1968. VI. 27.

Lezárva: 1976. IX. 28.

JELENTÉS

Budapest, 1973. október 10.

PECK JOHN jelenti:

Ez év júniusában a PÁZMÁNEUMBAN jártam, ahol részben GIANONÉ-val főként beszélgetés részben személyes benyomások alapján az alábbi információkat és tapasztalatokat szereztem:

Külső ellenőrzést nem tapasztaltam eddig. Belül balra egy portásfülke van, ahonnan tükörrel lehet figyelni a kaput, ki jár be. Az épület napközben nincsen zárva, este 9 után azonban bezárják.

A régi rektori lakásban Mindszenty bíboros lakik, ha éppen Bécsben tartózkodik. Ott van azonban a közös ebédlő is, ahol Gianone és Mindszenty titkára, esetleges vendégek is érkeznek. Gianone panaszkodott a furcsa helyzetre, hogy ő hivatalosan az épület vezetője, mégis a prímás van otthon, s most úgy néz ki a helyzet, hogy ő, Gianone, nem hívhat meg és nem vehet fel senkit vendégnek, ha csak nem személyi jó barátot, mert a prímás mindenbe beleszól.

Gianone egy emelettel feljebb lakik, mint a bíboros. A prímás az ottani kápolnában misézik, ott is keresztel, ha valaki a magyar kolóniából erre megkéri. Legutóbb valami esküvő is volt, amelyet a prímás tartott. A prímás leveleit úgy keltezi: Bécsben a Pázmáneumban.

Posta a portára érkezik, a prímás privátlevelezése is. Az elosztást a portásnő végzi. Ez valami világi vagy fél-egyházi személy.

Az épületben sok idegen lakik, valami diáktársulat, amelynek Gianone a ház egy részét kiadta. A Bahnhofsmisso már nincsen ott. Az ott lakókat, ezeket a diákokat megismernem nincsen módomban, mert Gianone nem ismeri őket. Fiúk, lányok vegyesen vannak jelen.

Szállást kapni nem lehetséges, mint már említettem, be kell jelenteni a prímásnak, ha valaki oda akar menni egy-két éjszakára. Egy ilyen beszélgetésnek egyszer tanúja voltam, amikor Gianonét valami ismerőse vagy távoli rokona Schweizből felhívta

telefonon (Gianone családja az olasz Schweizből való) és szállást kért. A rektor erre letelefonált a bíborosnak és kért tőle engedélyt a vendéget felvetetni.

Tudomásom szerint a primás Dél-Amerikába és Ausztráliába megy rövidesen. Útjai célja előttem ismeretlen. Esetleges könyveiről sem tudok semmit. Audienciát csak levélben lehet kérni, amelyet nagyon körültekintően és nem mindenkinek adnak meg.

Magyarországi papok Mindszenty ott lakása óta elkerülik a Pázmáneumot. Dr. Bartl és Vajay is a lazaristák házában szálltak meg legutóbb.

A primás a második emeleten, Gianone a harmadikon lakik. A hátsó liftet használják. Elöl lift nincsen. A földszinten és az első emeleten az átjáró ajtó zárva van. Gianonenál van kulcs az egész házhoz. A kert hátul az intézethez tartozik. Gianone itt szokta olvasni breviáriumát szép időben.

Az épületbe belépéskor jelentkezni kell a portán. Innen feltelefonálnak az illető látogatandó személyhez. Engem már ismernek, de ettől eltekintve mindig feltelefonálnak Gianonéhoz. Más ott nem látogató, más lakója a háznak tudomásom szerint nincsen.

John Peck sk.

Posztós Vince r. alezr.
alosztályvezető

Ostromvár ÁBTL 3.2.5. O-8-239/1 138-139.

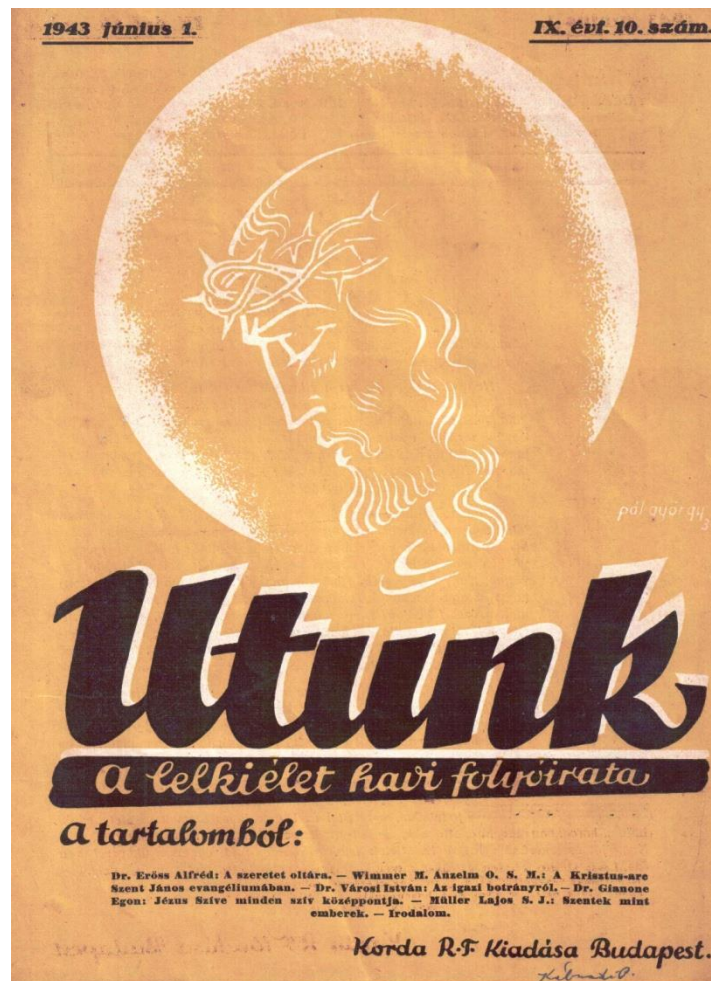
Nyitva: 1968. VI. 27.

Lezárva: 1976. IX. 28.

Képmelléklet

Gianone Egon érettségi tablója

Az *Utunk* folyóirat 1943. X. száma 7-8. oldal

Dr. Gianone Egon: *Jézus Szíve minden szív középpontja* című idézett írásával

Jézus Szíve minden szív középpontja

Irtá: dr. Gianone Egon

Jézus Szíve minden szív Királya és középpontja, amelynek mélységéből mindannyian meríthetünk.

A keresztfán függő Jézusnak a pogány katona lándzsája megnyitotta oldalát és abból vér és víz folyt ki. Ez azonban nemcsak fizikai aktus volt, hanem misztikus is, amennyiben, mint azt Szent Agoston mondotta, élet áradt onnan az egész emberiségre. Jézus oldalsebén keresztül jutottunk összeköttetésbe az Ő szent, istenemberi életével: mintegy részeseivé lettünk annak. Az Ő Szívében egyesül az egész megváltott emberi nem vérkeringése: oda mentjük elfáradt gondolatainkat, életerőnket az Ő szelíd és alázatos Szívébe. Ebben a Szívben új erőre kap mindez: friss életet kapunk az elfáradt helyébe. Olyan friss erőt, mint amilyent a szamariai asszonynak ígért Krisztus: aki ebből merít, halált nem lát mindörökké. — Régi vágya volt az emberiségnek, hogy az örök élet italát felfedezze: íme, most itt van: itt csörgedez közöttünk, bennünk, Jézus örök életet adó vére.

A vér az, ami az ember testi életét biztosítja, ütemben tartja, lendületbe hozza. A vérnek el kell jutnia a legkisebb testrészbe is: a hajszálerek is fontos tagokat táplálnak. De a vérkeringés frissesége biztosítja a nemes szervek működését is. Vérkeringési zavarok esetén az agy működése is zavart: nem tudunk rendesen gondolkodni. A vérkeringés befolyásolja az idegrendszert is: ha az nem kap elegendő vért, az ember fáradt, csökkent munkaképességű.

A vérkeringés azonban nemcsak a fizikai testben, hanem a misztikusban is nagy szerepet játszik. Ha a misztikus vér, a kegyelem, az Isten szerelme nem lüktet bennünk, ellanyhul a lélek élete. A misztikus vérszolgáltatás biztosítására a misztikus szív szerepe szökik előtérbe. A misztikus Krisztus-test középpontja

Jézus misztikus Szíve. Innen árad a kegyelem: izzó, parázsló melege átjárja a tagokat, egységbe fogja az életmegnyilvánulásokat. — Az emberi testben, ha elemekre bontjuk, hidrogént, oxigént, nátriumot stb. találunk. Mindez együtt azonban nem az elemek pusztá keveréke, hanem gyönyörűsége, Isten elgondolta emberi test, amelynek fiziológiai egységét az életet hordozó vér tartja ütemben. Hasonlóképpen értékelődik át minden tettünk, gondolatunk, felbuzdulásunk a természetfölötti, meleg Krisztus-vér áramlásában.

A vér összetételétől nem független az ember tevékenységi módja. Egyszerűen vérmérsékletnek nevezzük az ember pszichofizikai adottságait. A szangvinikus ember másként cselekszik adott esetben, mint a kolerikus, a melankolikus másként, mint a flegmatikus. Nem mintha minden további nélkül kategóriákba lehetne osztályozni az embereket, mégis a vér lüktetése és áramlása, annak minősége döntő jelentőségű tényező az emberi jellemképre nézve. Ezért beszél az egyszerű ember is jószívű és keményszívű, nyűlszívű és oroszlan-szívű stb. emberről, amikor jellemezni akar. A szívben, mint a vérkeringés középpontjában látja az egyéniség legjelentősebb meghatározóját.

Átvitt, misztikus értelemben beszélhetünk természetesen a misztikus egyéniség vérmérsékletéről is. De vajjon milyen lesz a misztikus Krisztus vérmérséklete, egyénisége? Olyan, mint a történelem folyamán köztünk élt Jézusé volt: hiszen a misztikus Krisztus az Ő továbbélése. Isten él az emberben. Az Ő nagy Szívéből sugárzó életpatak az istenházát és a mennyország kapuját varázsolja az Ő életáramába beleszatlakozókba. A szeretet lángoló tűzhelyéből égő, izzó szeretet árad a tagokba. Általa részesülünk minden bölcseségből és igaz tudományból. Az Ő Szívéből

béketűrés és irgalom sugárzik és a szeretet teljessége, amely nem zárkózik önmagába, hanem dúsgazdag mind-azok iránt, akik hozzá folyamodnak. Isteni élet, isteni magaslato, isteni szárnyalás!

Az ember életében a katasztrófákat ritkán okozza más, mint az, hogy valaki egyéniségének meg nem felelő módon cselekszik — mondja egyik nagy írónk. Ezt a megállapítást nemcsak fizikai, hanem jogi személyiségekre is alkalmazhatjuk. Sőt a misztikusra is. Vagy Jézus titokzatos továbbélése folyamán, két évezred alatt nem ott mutatkozott-e mindenkor a baj, amikor a vérkeringés áramának belülről álltak útjába oda nem illő elemek? Amikor a szelíd és alázatos szívű Jézus Egyházát önzés, gőg és nagyravágyás fertőzte meg? Vajjon két ezredév sok véres egyház-üldözése okozott-e annyi kárt az Egyháznak, mint néhány évtized belső ellanyhulása? Vajjon az Egyházat ért támadások között van-e súlyosabb, mint az, ha sok tagjának — talán egyes vezető tagjainak is — Jézus szellemétől idegen, kereszténytelen életformálását vetik szemére? Hiszen olykor még azok sem alkalmazkodnak a misztikus Szív üteméhez, akikre a misztikus test fontos tevékenységeit bízta az Úr! Ha valamikor és valahol igazi vereséget szenvedett a kereszténység, mindenkor az volt ennek az oka, hogy az eszme képviselői eltértek az eszménytől, a Krisztus-test tagjai Jézus egyéniségétől idegen szellemben cselekedtek.

Mindazoknak, akik Krisztus Egyházában élhetnek, különös gondjuk kell legyen, hogy a Szent Szív által diktált vérmérsékletnek megfeleljenek. Hogyan történjék ez? Követnünk kell a főt, Krisztust. Nézzük fizikai életét: annak titokzatos folytatása az Egyház élete.

Egy-két kiemelkedő vonás:

Jézus *áldozatos* lelkű volt: egyszerűen és szerényen vállalt nélkülözést, megaláztatást, kinhalált, gyűlöletet, rosszindulatot, megnemértést, hogy az Atya parancsából megváltsa az emberi nemet. Aki nem hajlandó szükség szerint kényelméről, társadalmi előítéleteiről, esetleg pozíciójáról, sőt ha arra kerülne a sor, akár életéről lemondani, az könnyen akadályos lehet a misztikus test vérkeringésében, ellenkezésbe kerülve annak áramlásával.

Jézus *önzetlen* volt: sohasem emberi önmagát kereste. Szembeszállt az Isten országáért azokkal, akik-től földi sorsa függött, hogy teljesíthette Atyja parancsát. Jó pásztor volt, aki mindhaláláig engedelmesen életét adta juhaiért. Nem Jézus véráramlása szerint való, ha testének tagja elsősorban a maga kicsinyes, önző hasznát keresi. Lehet, hogy életkörülményei ezer szállal ehhez a világhoz kötik, mégis végső vonal-

vezetésében minden megmozdulásának Istenért kell történnie. Az alterego Christi nem lehet sem filiszter élvezethajász, sem pedig a maga szűk kis világába savanyodott „önző óriás”. Ezek egyike sem Krisztus stílusa: nem keresztény stílus.

A Krisztus vérért hordozó ember *alázatos*. Mint Jézus is az volt. Nem hordja orrát magasan képzelt vagy tényleges képességeiért. Lehet, hogy az élet bizonyos vonatkozásaiban kiválik embertársai közül, okosabb vagy ügyesebb, mint az átlag. Kiválóságát nem arra használja azonban, hogy mások előtt magasabbrendűségét fitogtassa, hanem hogy készségeit, melyeket Istentől ingyen kapott, az Ő országának érdekében hasznosítsa. A Jézus Szívéből áradó vérkeringés összefogta egységben nincs helye egyéni elszigetelődésnek: itt mindnyájan egymáshoz tartozunk, testvérek vagyunk, sőt még több: egymás tagjai, együtt pedig Krisztus teste.

Folytathatnám. Egyet említek még csak. Mindennek a koronáját, azt, ami mindennek alapjául szolgál. A *szeretetet*. Jézus Szíve a szeretet lángoló tüzhelye. Aki onnan merít, maga is lángra kell hogy gyúljon. Mint ahogyan emésztő szerelem, az égi szerelem lángjától égtek a Szent Szív középkori és újkori misztikusai: egy Clairvauxi Szent Bernát, Szent Gertrud, Pazzi Szent Magdolna, Szent Mechtilde vagy később Alacoque Szent Margit. — Szent Bernát szerint Isten szeretetének mértéke: mérték nélkül szeretni. Pazzi Szent Magdolna ezt így fejezi ki: mérték nélkül lángolni. „Nem maradt meg belőlem semmi, — mondja — csak egyet láttam, hogy Istenben vagyok. De önmagam nem is láttam már, csak Istent egyedül.” — A Szent Szív lángja a kegyelem által ömlik el az egyes emberben. A megszentelő kegyelem által, amelyet legnagyobb dogmatikusunk úgy jellemezett egy alkalommal: az ember fülig szerelmes az Istenbe. Ha ez a lendületes, egész valónkat átfogó nagy szerelem ég bennünk, ennek utat enged mindaz, ami tőle idegen: ez a szeretet hosszantűrő, nyájas, nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal, mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. (I Kor. 13, 4.)

Ha egyszer már Krisztusban élhetünk, nyissuk meg szívünket és tárjuk oda Jézus Szíve elé. Nyissuk meg vérereinket és vigyünk ebből a tüzes vérből annyit, amennyit csak elbírnak. Ne féljünk: a Szent Szív kimeríthetetlen. Jézus Szíve gyújtson lángra bennünket, az Ő tüzével gyújtuk lángra a világot, hogy valóra váljék a szózat: csakugyan Ő legyen minden szív Királya és középpontja.

COLLEGIUM PÁZMÁNIANUM
- PÁZMÁNEUM -
A-1000 WIEN IX, EULTZMANNSTRASSE 14
KRAJCSOVSEKY(Gábor)Jósef úrnak

Wien, 4.Julius 1984.

BUDAPEST

Nb. kívánsága szerint aug.6-11. időre 2 személy
számára szállóhellyel várjuk. Utazásuk
között számíthatunk. Terminus-változás esetén mielőbbi érte-
sítést kérünk.
/Jul.1-vel személyenként S 140.--,
az első éjszaka S 401.-- több reg-
geli nélkül./

Teljes tisztelettel :
Collegium Pázmánum
(PÁZMÁNEUM)
A-1000 Wien IX, Eultzmannstrasse 14

EINGANG Nr.

Kassa empfangt: netto S
+ % Mewt. S
Gesamtbetrag S 1.480.--

Schilling
in Worten: főtáviratú díjazású utazás
von: Krajcsóky József és felesége
Létszám: (10/20)

Unterzeichnet:
14-8-1984

Orange Lager No. 018 E

Telefon : (0222) 34-41-05 / 0

Szobafoglalási bizonylat a bécsi Pázmáneumba

Wien, 1994 július 13

Kedves Gábor barátom !

Ritkán kapok ennyi jó hírrel
megrakott levelet: Gőzölök az augusztus 6-i ese-
ményes terminushoz: a túloldali kis kép a boldog ott-
hon képét tükrözi: ennek megvalósulása áll küszöbön:
Isten áldása ragyogja be fényességével kiindulásukat,
és annak hosszú, boldog életben kiteljesedését!

Hasonlóképp gratulálnom kell
életpályájának kibontakozásához: két nyelv egyetemi
színterén történő birtoklása már irodalmi téren is,
a családi élet háttérét is jelenti. Az indulás így
mindkét irányban kedvezőnek látszik. 'Sic itur ad
astra!'

Imádságos hozzáállással küldi
szívélyes üdvözetét - Mindkettejüknek

György József

Baráti hangvételű levél Bécsből

Dr. EGON GIANONE
Ungargasse 38
A-1030 WIEN
Tel. 717 03-541 DW

Wien, 1995 július 5

Kedves 'ifji'pár !

Ezuttal új címükre megy a leél: remélem meg is kapják.
(Karácsonykor irt levelen visszajött.)

Örömmel várom, hogy találkozzunk: magam július 21-én
a korai órákban indulok vakációra és aug. 23-án érkezem vissza. Így prog-
ramjaink megférnek egymással. A viszontlátásig szeretettel küldöm kö-
szöntésemet. Jöttüket jelezzek kerem bécsi 71703-541 telefonszamonon.

Bécsi találkozó egyeztetése

Bécs, 1996 március 25

Virágos üdvözet az immár
majd három hete érkezett 'Ki-
rállynőnek' (Regina!), persze
Édesanyádnak és Édesatyádnak
egyidejűleg. A feltámadás
ünnepének küszöbén Krisztus
áldását kívánom Mindhármatok-
nak

igen nagy szeretettel

(Dr. Gianone Egon)

TRAPPISTE - Vitorchiano (Viterbo)

PR 189

„Virágos üdvözet” első gyermekünk megszületésére

*A Te Signore sono rivolti i nostri occhi, Tu, nostra lode, nostra festa infinita –
– Uram, Hozzád fordul a tekintetünk, Te vagy a mi dicsőségünk, a mi végtelen ünnepünk.*